

Pengeinstitutter

Markedsudvikling 2013

Indholdsfortegnelse

1.	Sammenfatning	3
2.	Hovedtendenser i pengeinstitutternes årsregnskaber	6
3.	Basisindtjening og kreditstandarder	11
3.1	Basisindtjening	11
3.2	Kreditgivning og kreditstandarder	12
4.	Nedskrivninger og kreditbonitet	14
4.1	Kreditbonitet og svage udlån	14
4.2	Coverage ratio	15
4.3	Akkumulerede nedskrivninger fordelt på brancher	18
4.4	Asset Quality Review	19
5.	Kapital	19
5.1	Kapital og solvensbehov	19
5.2	CRR/CRD IV parathed og krav til egentligt kernekapital (CET1)	21
6.	Store engagementer	23
7.	Pengeinstitutternes finansieringskilder og likviditet	25
7.1	Institutternes § 152 likviditet og efterlevelse af tilsynsdiamantens likviditetsmål	30
7.2	Kommende likviditetskrav i kapitalkravsdirektiv- og forordningen (CRD IV/CRR).....	31
8.	Om statistikken	36
9.	Appendiks	37
	Appendiks 1: Figur- og tabel oversigt	37
	Appendiks 2: Pengeinstitutternes årsregnskaber 2009-2013	38
	Appendiks 3: Pengeinstitutternes årsregnskaber på grupper 2012-2013	39
	Appendiks 4: Pengeinstitutternes nøgletal 2009-2013	40
	Appendiks 5: Pengeinstitutternes udlån og garantier fordelt på sektor og branche	41
	Appendiks 6: Udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, 2013	41
	Appendiks 7: Nøgletalsspredning belyst ved fraktiler	42
	Appendiks 8: Størrelsesgruppering af gruppe 1-4 ultimo 2013	43
	Appendiks 9: Ordliste	44

Markedsudviklingen i 2013 for pengeinstitutter

1. Sammenfatning

Pengeinstitutternes¹ overskud steg i 2013 med 9 mia. kr. fra 7,2 mia. kr. i 2012 til 16,2 mia. kr. i 2013. Forbedringen i overskuddet skyldes i hovedsagen et fald i nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier. Overskuddet i 2013 er det største siden 2007, og dermed også det største overskud siden finanskrisen.

Nedskrivninger på udlån faldt med 37 pct. i 2013 til i alt 17 mia. kr. mod 27,2 mia. kr. i 2012. Nedskrivningerne i 2013 var derved på det laveste niveau siden starten på finanskrisen. Forholdsmæssigt er nedskrivningerne nu under gennemsnittet for de seneste 25 år. Nedskrivningerne udgjorde for sektoren samlet set 0,8 pct. af udlån og garantier i 2013, hvor det årlige gennemsnit i de sidste 25 år er knap 1,0 pct.

Pengeinstituttens nettorenteindtægter fortsætter med at falde. Forklaringen er især det fortsat faldende udlån. Korrigeret for repo-udlån faldt pengeinstitutternes samlede udlån med 126 mia. kr. i 2013 fra 1.478 mia. kr. til 1.352 mia. kr. i 2014.² Basisindtjeningen³ blev samlet set forbedret fra 22,0 mia. kr. i 2012 til 23,1 mia. kr. i 2013. Det skyldes både stigende nettogebyrindtægter mv. og omkostningsreduktioner. Der er imidlertid stor spredning mellem institutterne.

Den faldende låneefterspørgsel kombineret med mere stabile kapital- og fundingforhold har fået mange pengeinstitutter til at udtrykke ønske om at øge kreditgivningen. Det indikerer øget konkurrence på markedet for finansiering af virksomheder og husholdninger, hvilket alt andet lige er positivt for samfundet.

Øget konkurrence om de gode udlånskunder kan imidlertid føre til risiko for, at institutterne lemper for meget på kredit- og bevillingsstandarder i forhold til den underliggende kreditrisiko, fx i form af lempelser på krav til bonitet, udmåling af kreditomfanget,

¹ Ved udgangen af 2013 var 85 pengeinstitutter under Finanstilsynets tilsyn fordelt på grupperne 1-4. Dertil kommer 4 færøske pengeinstitutter. Udenlandske pengeinstitutters filialer her i landet indgår ikke. Gruppe 1-3 tegner sig for ca. 99 pct. af den samlede balancesum i pengeinstitutter. Appendix 6 viser fordelingen af de enkelte pengeinstitutter inden for de respektive grupper 1-4.

² Repo'er (og reverse repo), som er salgs- og tilbagekøbsforretninger (hhv. købs- og tilbagesalgsforretninger) føres regnskabsmæssigt som henholdsvis indlån og udlån, såfremt forretningerne ikke er indgået med andre kreditinstitutter. Såfremt forretningerne indgås med sidstnævnte, føres repo (og reverse repo) som henholdsvis gæld til kreditinstitutter og tilgodehavende hos kreditinstitutter.

³ Basisindtjening er nettoindtjening før kursregulering af værdipapirbeholdninger mv. og nedskrivninger på udlån.

sikkerhedsstillelse etc. Finanstilsynet har på den baggrund foretaget en spørgeskemaundersøgelse af udviklingen i kreditstandarder i udvalgte banker og segmenter. Undersøgelsen viser, at der gennem det sidste år er sket en øget konkurrence om de bedste erhvervskunder inden for særligt de store erhvervskunder og struktureret finansiering.⁴

Som opfølgning på undersøgelsen vil Finanstilsynet i 2. halvår 2014 iværksætte en målrettet undersøgelse af kreditstandarderne for nyudlån i udvalgte pengeinstitutter. Undersøgelsen vil blandt andet omfatte gennemgang af konkrete nybevillinger.

Andelen af svage udlån, hvor der enten er objektiv indkation for værdiforringelse (OIV) eller solvensreservation, er samlet set faldet i løbet af 2013. Det dækker dog over en udvikling, hvor andelen af svage lån er faldet yderligere i gruppe 1 institutterne og steget i resten af sektoren. Gruppe 1 har nu en samlet andel af svage lån på 5,4 pct., mens gruppe 2 og gruppe 3 samlet har en andel på mere end 25 pct.

Coverage ratio, dvs. andelen af nedskrivninger på dårlige lån, har derimod udlignet sig mellem gruppe 1 og resten af pengeinstitutterne i 2013. Coverage ratio for gruppe 1 er faldet fra 55 pct. i 2012 til 50 pct. i 2013. I de øvrige institutter (gruppe 2-4) er coverage ratio steget fra 44 pct. i 2012 til 50 pct. i 2013.

Pengeinstitutternes kapitalposition blev yderligere styrket i 2013, hvor både solvensprocenten og kernekapitalprocenten steg. Siden begyndelsen på krisen i 2008 er pengeinstitutternes kapitalposition samlet set styrket mærkbart. Solvensprocenten ved udgangen af 2013 var 22,3 mod 14,3 i 2008. Kapitaloverdækningen (faktisk basiskapital) i forhold til solvensbehovet steg ligeledes i 2013 fra 8,0 til 8,4 pct. af udlån og garantier. Der er dog en stor spredning, og der er fortsat institutter, som har en sårbar kapitaloverdækning.

De nye fælleseuropæiske kapitalregler (CRR/CRD IV) stiller højere krav til kapitalniveauet, herunder gennem en række nye bufferkrav, og til kapitalens sammensætning og kvalitet.⁵ Samlet set vurderer Finanstilsynet, at sektoren er godt rustet til de nye kapitalregler. Der er

⁴ Se analysen på Finanstilsynets hjemmeside:

<https://www.finanstilsynet.dk/da/Nyhedscenter/Pressemeddelelser/2014/Pressemeddelelse-Analyse-kreditstandarder-nyudlaan-300414.aspx>

⁵ Med implementeringen af CRR/CRD IV følger også en delvist ny terminologi, hvor fx basiskapital bliver til kapitalgrundlag, jf. ordliste i appendiks 8.

således under hensyntagen til den gradvise indfasning af kapitalkravene kun relativt få institutter, der er udfordret heraf.

Korrigeret for repo-indlån steg pengeinstitutternes indlån med 19 mia. kr. i 2013 i forhold til året før. Pengeinstitutterne har fået en mere balanceret fundingstruktur, herunder samlet set et indlånsoverskud, der igennem 2013 er blevet udbygget. Korrigeret for repo-forretninger - hvorved der ses bort fra ind- og udlån, hvor der er stillet sikkerhed af høj kvalitet bag - er der et samlet indlånsoverskud på 230 mia. kr. ved udgangen af 2013. Det stigende indlånsoverskud mindsker behov for markedsfinansiering blandt de danske pengeinstitutter. Dette gælder særligt for institutterne i gruppe 2 og gruppe 3. Den primære årsag til det stigende indlånsoverskud er faldet i udlån siden 2008.

Danske kreditinstitutter bliver fremadrettet underlagt et fælles europæisk likviditetskrav kaldet "Liquidity Coverage Ratio (LCR)". LCR kravet tager udgangspunkt i et af Basel Komiteen defineret krav, hvor den endelige udformning af det europæiske LCR-krav fortsat er udestående. Bl.a. mangler en endelig definition af, hvilke aktiver det kan indgå i likviditetsbufferen. I Basels version af LCR kan dækkede obligationer (herunder danske realkreditobligationer) maksimalt udgøre 40 pct. af likviditetsbufferen, og de påføres et haircut på 15 procent. Behandlingen af realkreditobligationerne i den europæiske LCR er endnu ikke afklaret og er særlig vigtig i en dansk kontekst, idet de danske institutter holder en betydelig andel af dækkede obligationer i form af danske realkreditobligationer i deres likviditetsbuffer. På denne basis arbejdes der fra dansk side for, at realkreditobligationer fortsat kan udgøre et væsentligt element i danske kreditinstitutters likviditetsbuffer. Tillades dækkede obligationer indregnet i LCR op til 70 pct. af den samlede likviditetsbuffer, vil de danske institutters LCR opfyldelse forbedres væsentligt og institutterne vil kunne holde realkreditobligationer i stort set samme omfang som i dag.

Se kapitel 8 for generelle bemærkninger om statistikken bag analyseartiklen, herunder om datagrundlaget.

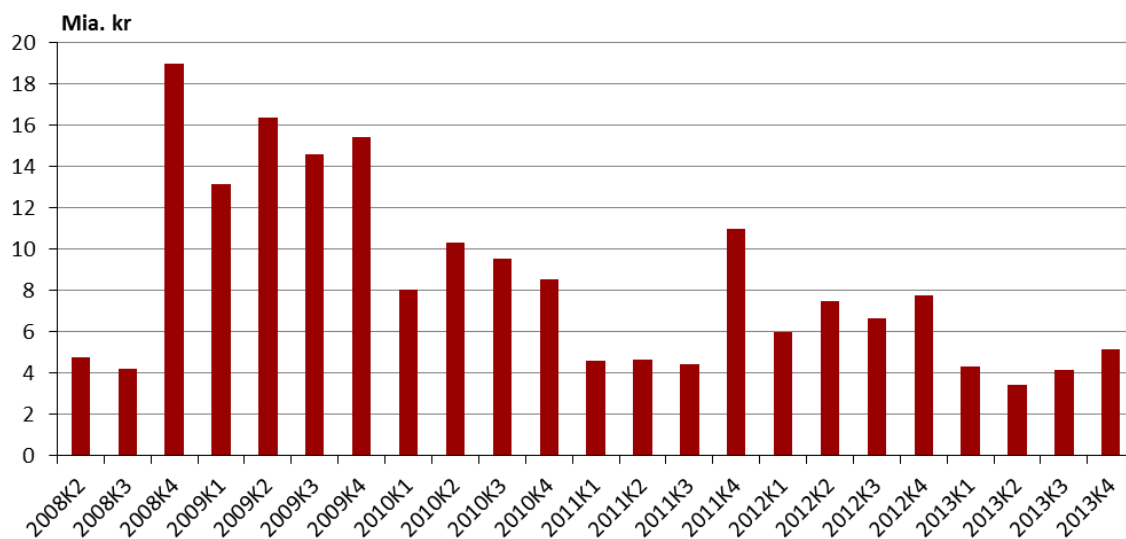
2. Hovedtendenser i pengeinstitutternes årsregnskaber

Pengeinstitutternes årsregnskaber er påvirket af faldende nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier. I modsat retning trækker fortsat faldende nettorenteindtægter primært som en følge af faldende udlånsvolumen. For regnskabsåret som helhed er nedskrivningerne faldet med 37 pct. til 17 mia. kr. i 2013 mod 27,2 mia. kr. året før.

Niveauet for nedskrivninger på udlån er på sit laveste siden starten på finanskrisen i 2008.

Nedskrivningerne fordeler sig for sektoren samlet set nogenlunde jævnt henover året, jf. figur 1.

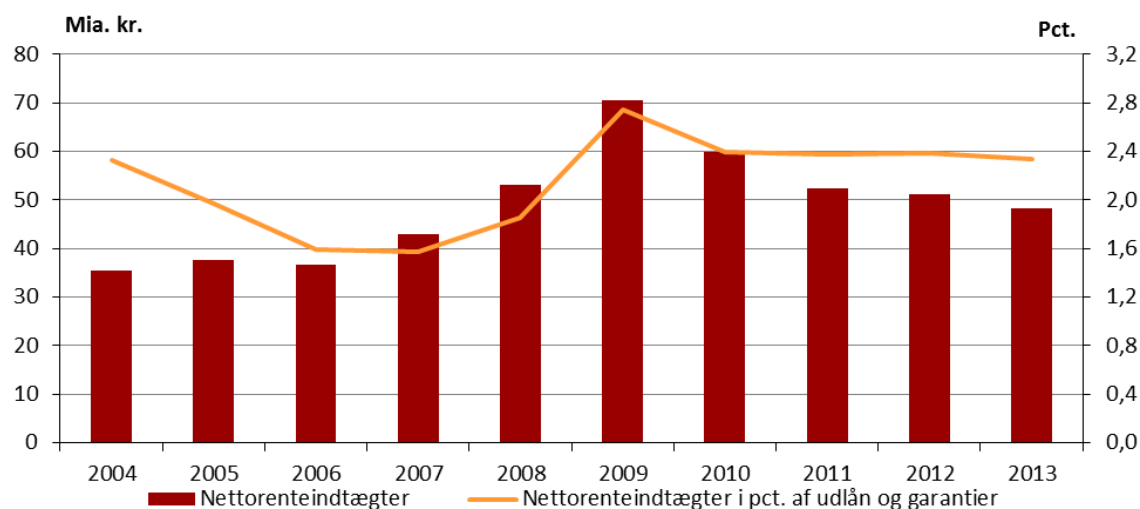
Figur 1: Kvartalsudviklingen i nedskrivninger på udlån og garantier, 2008 2. kvrt. -2013 4. kvrt.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutternes nettorenteindtægter faldt i 2013, fra 50,3 mia. kr. til 47,4 mia. kr., svarende til 6 pct., jf. figur 2.

Figur 2: Nettorenteindtægter 2004-2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Det bemærkes, at nettorenteindtægter er faldet fra det hidtil højeste niveau i 2009 på 70 mia. kr. til nu 47 mia. kr. ved udgangen af 2013. Faldet kan primært henføres til et reduceret udlånsvolumen. Dertil kommer, at pengeinstitutternes nettorenteindtægter er presset af det fortsat lave renteniveau, der blandt andet lægger pres på indlånsmarginerne. Den generelle rentemarginal er faldet i 2013 både på erhverv og på husholdninger.⁶

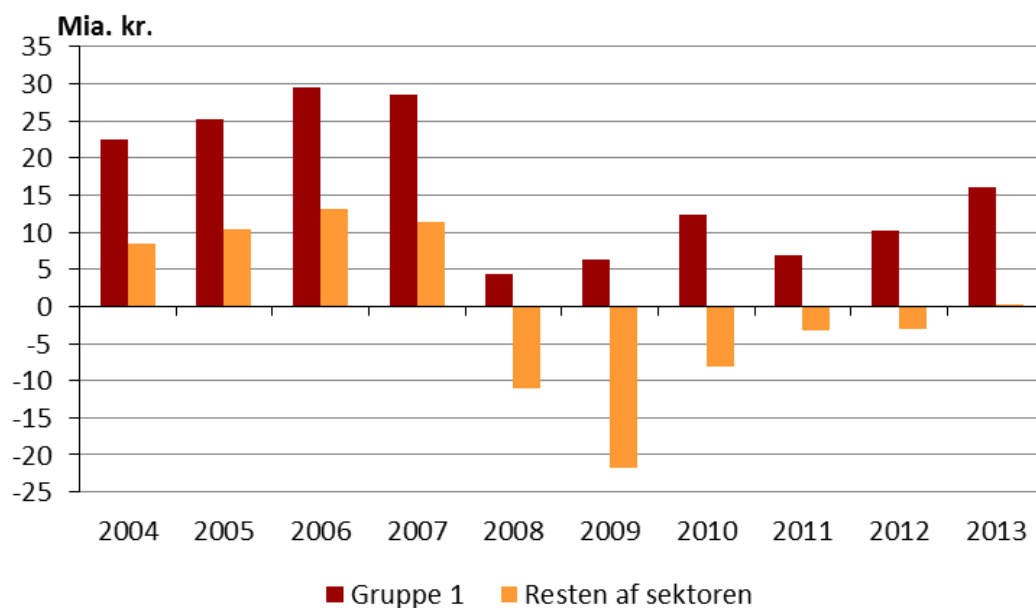
Nettogebyrindtægter er steget fra 19,6 mia. kr. til 20,7 mia. kr. (6 pct.) i 2013. Gebyrindtægter fra værdipapirhandel og depoter udgør størstedelen - knap 40 pct. af de samlede gebyrindtægter i 2013.

Kursreguleringer på værdipapirbeholdninger mv. bidrager positivt til indtjeningen i 2013, men er halveret fra en samlet kursgevinst på 8 mia. kr. i 2012 til en samlet kursgevinst på 4 mia. kr. i 2013. Især aktier, valuta og (for de større banker) udstedte obligationer bidrager til en nettokursgevinst.

Pengeinstitutterne fik samlet set et overskud på 16,2 mia. kr. før skat i 2013 mod et overskud på 7,2 mia. kr. før skat i 2012. Det positive resultat kan henføres til de store institutter i gruppe 1, mens resten af sektoren har et samlet resultat før skat på godt nul, jf. figur 3. Se i øvrigt uddrag af pengeinstitutternes samlede årsregnskab i appendiks 2.

⁶ Rentestatistik, Danmarks Nationalbank.

Figur 3: Resultat før skat 2004-2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Den gennemsnitlige egenkapitalforrentning er fordoblet fra 2,9 pct. i 2012 til knap 5,9 pct. i 2013, se nøgletal i appendiks 4.

Pengeinstitutterne har netto udgiftsført nedskrivninger på udlån for 17 mia. kr. i 2013 mod nedskrivninger på 27,2 mia. kr. året før. Årets nedskrivningsprocent (nedskrivninger og hensættelser målt i forhold til udlån og garantier) for sektoren som helhed er derved 0,8 pct. i 2013, mod 1,2 pct. året før. Nedskrivningerne ligger i relative termer under et 25-års gennemsnit, som er på knap 1,0 pct. af udlån og garantier over perioden 1989-2013.

Spredningen blandt institutterne er fortsat stor, jf. tabel 1, der viser forskellige fraktiler for den udgiftsførte nedskrivningsprocent.

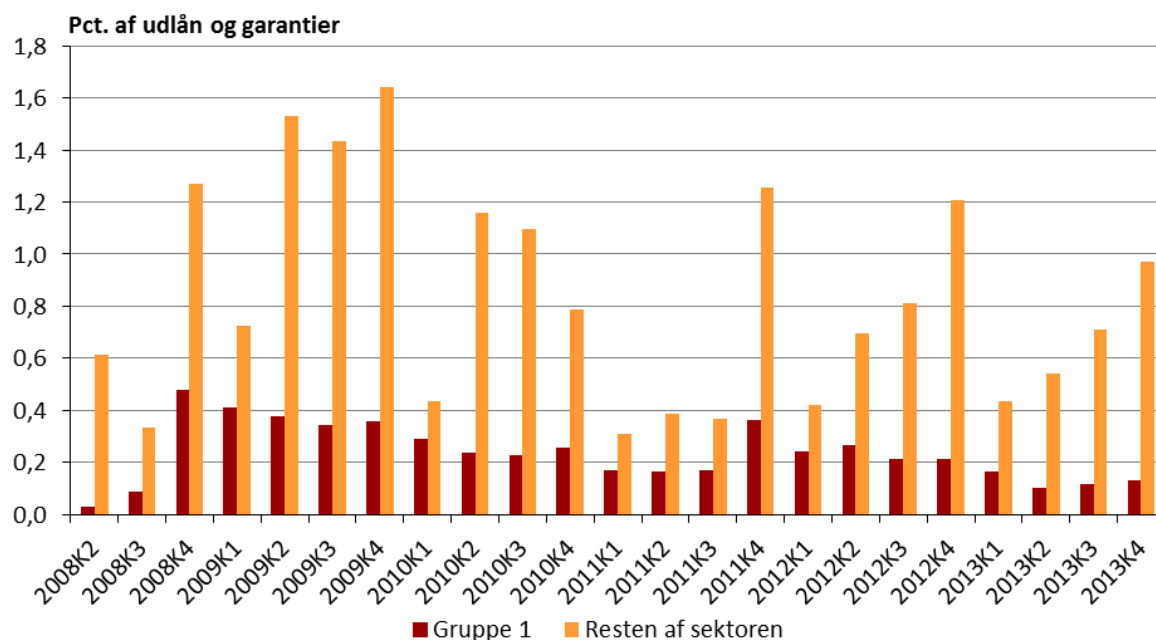
Tabel 1: Spredning på udgiftsførte nedskrivninger i pct. af udlån og garantier 2013

Fraktiler					Gennemsnit (vægtet)
10%	25%	Median	75%	90%	
0,3%	0,7%	1,5%	2,5%	4,2%	0,8%

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Det fremgår, at 10 pct. af institutterne har udgiftsførte nedskrivninger på 4,2 pct. eller mere og derved ligger betydelig over det vægtede gennemsnit. Relateret til det udestående udlån er nedskrivningerne væsentligt mindre i de største institutter, jf. figur 4.

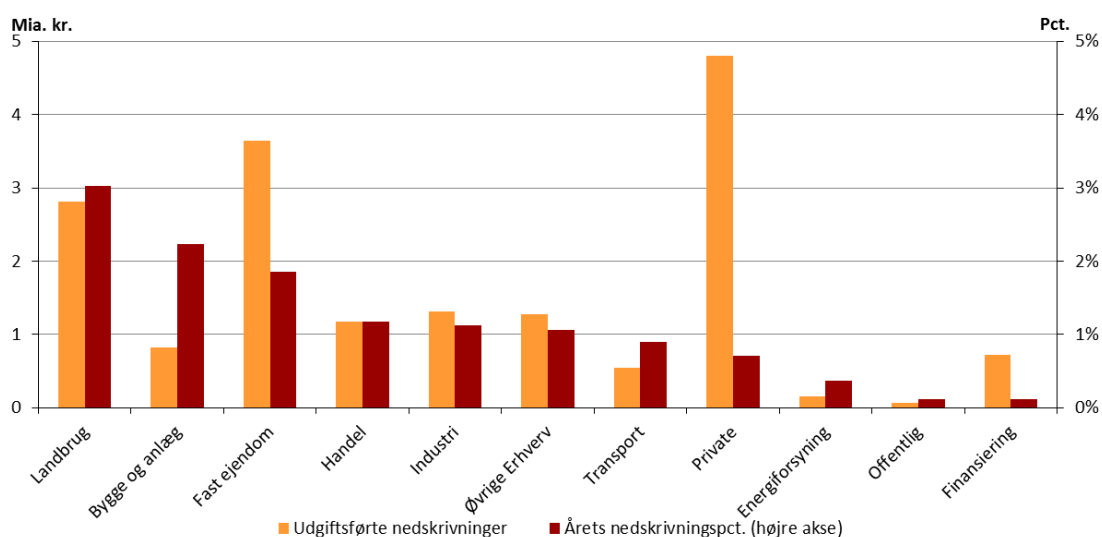
Figur 4: Kvartalsudviklingen i nedskrivninger på udlån og garantier; gruppe 1 og resten af sektoren, 2008 2. kv. – 2013 4. kv.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Pengeinstitutterne havde også i 2013 de største samlede udgiftsførte nedskrivninger på private og på ejendomsrelaterede engagementer, jf. figur 5. I relative termer – i forhold til det udestående udlån – er årets nedskrivningsprocent størst på landbrug efterfulgt af bygge og anlæg. Udlånet til disse to brancher udgør imidlertid en relativ beskeden andel af den samlede sektors udlån (godt 6 pct., jf. også appendiks 5), men nedskrivningerne udgør en større andel (ca. 21 pct.) af de samlede udgiftsførte nedskrivninger i 2013.

Figur 5: Branchefordeling af sektorens udgiftsførte nedskrivninger i 2013

Anm: Branchen "information" har negative udgiftsførte nedskrivninger på -39,8 mio. kr. og årets nedskrivningspct. er - 0,3 pct.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

På trods af forbedrede indtjeningsvilkår i landbruget udgør erhvervet fortsat en større kreditrisiko for en del især mindre pengeinstitutter, der har en relativ stor eksponering mod landbruget. Fx har 16 institutter en eksponering mod landbrug på mere end 15 pct. af udlånet. I forhold til det samlede sektorudlån udgør disse landbrugstunge institutter dog en mindre del af sektoren - ca. 3 pct.

Udgiftsførte nedskrivninger på husholdninger ligger højt absolut set, men når der tages højde for den store andel af udlån til husholdninger ift. det samlede udlån ses en relativ lav nedskrivningsprocent på 0,7 pct.

Pengeinstitutternes kapitalbase er stødpude mod fortsatte fremtidige kredittab. Både kernekapital- og solvensprocenten for sektoren som helhed er steget i 2013. Stigningen kan især henføres til et øget kapitalniveau. For institutterne i gruppe 1-4 er den samlede risikoeksponering i 2013 steget en anelse. Stigningen kan alene henføres til institutter i gruppe 1, jf. tabel 2, og hvor størstedelen kan henføres til Finanstilsynets påbud om forøgelse af den samlede risikoeksponering i Danske Bank. I grupperne 2-3 er den samlede risikoeksponering faldet som følge af udlånsfaldet. Kernekapital og basiskapital er steget i gruppe 1 og faldet i gruppe 2 og 3.

Tabel 2: Pengeinstitutternes kapital og samlet risikoeksponering, 2012-2013

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2012	2013	Æn- dring	2012	2013	Æn- dring	2012	2013	Æn- dring	2012	2013	Æn- dring
Kernekapital	230.114	239.811	4,2%	32.225	30.460	-5,5%	21.585	21.091	-2,3%	643	827	28,6%
Kapitalgrundlag	267.284	277.146	3,7%	36.459	33.759	-7,4%	23.254	22.375	-3,8%	663	846	27,6%
Den samlede risikoeksponering	1.133.660	1.177.238	3,8%	216.476	192.258	-11,2%	128.990	123.614	-4,2%	1.715	2.053	19,7%
Balance	3.698.739	3.344.397	-9,6%	338.646	284.280	-16,1%	181.167	176.043	-2,8%	2.480	3.196	28,9%
Kernekapitalprocent	20,29	20,36		14,88	15,86		16,72	17,07		37,49	40,31	
Solvensprocent	23,54	23,54		16,85	17,57		18,03	18,10		38,62	41,22	

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Overdækningen i forhold til kapitalkravene er steget til 8,4 pct. af udlån og garantier ved udgangen af 2013. Der er dog stor spredning bag sektortallene - 10 pct. af institutterne har en overdækning på mindre end 2,6 pct. af udlån og garantier, jf. også tabel 4.

Egenkapitalen er steget med 12 mia. kr. til 283 mia. kr. i 2013, hvilket kan henføres til institutter i gruppe 1. I gruppe 2-3 er egenkapitalen faldet. I gruppe 1 kan forøgelsen henføres til konsolidering af overskud.

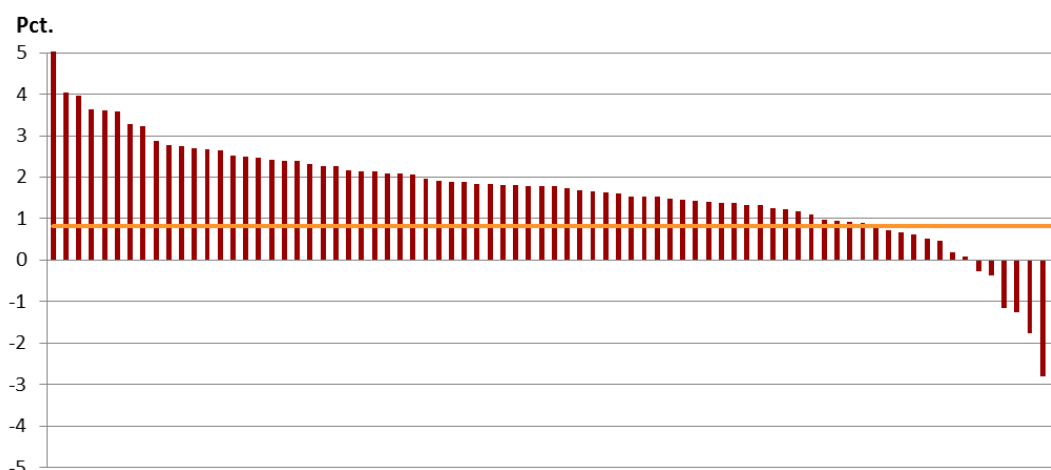
3. Basisindtjening og kreditstandarder

3.1 Basisindtjening

Basisindtjeningen bør sædvanligvis være proportioneret til at dække de forventede tab på udlånsvirksomheden, således at det kun er større uventede tab, der skal absorberes af egenkapitalreserverne. For at få et indtryk af basisindtjeningens robusthed overfor tab på udlånsvirksomheden kan basisindtjeningen sættes i forhold til udlån og garantier, jf. figur 6. Basisindtjeningen er her før nedskrivninger, kursregulering og resultat af kapitalinteresser.

For sektoren samlet set er basisindtjeningen forbedret fra 22,0 mia. kr. i 2012 til 23,1 mia. kr. i 2013 – en stigning fra et niveau på knap 1,0 pct. af udlån og garantier til 1,1 pct.

Figur 6: Basisindtjening ift. udlån og garantier, 2013

Anm.: Basisindtjening indeholder alle resultatposter bortset fra nedskrivninger på udlån, kursregulering og resultat af kapitalinteresser. Figuren indeholder ikke banker i Finansiell Stabilitet og nichebanker med et begrænset udlån i forhold til samlede aktiver. Den med gult markeret linje er sektorens gennemsnitlige nedskrivningsprocent i 2013 på 0,8. PFA Udbetalingsbank, Landbrugets Finansieringsbank og COOP Bank er udeladt i beregningen.

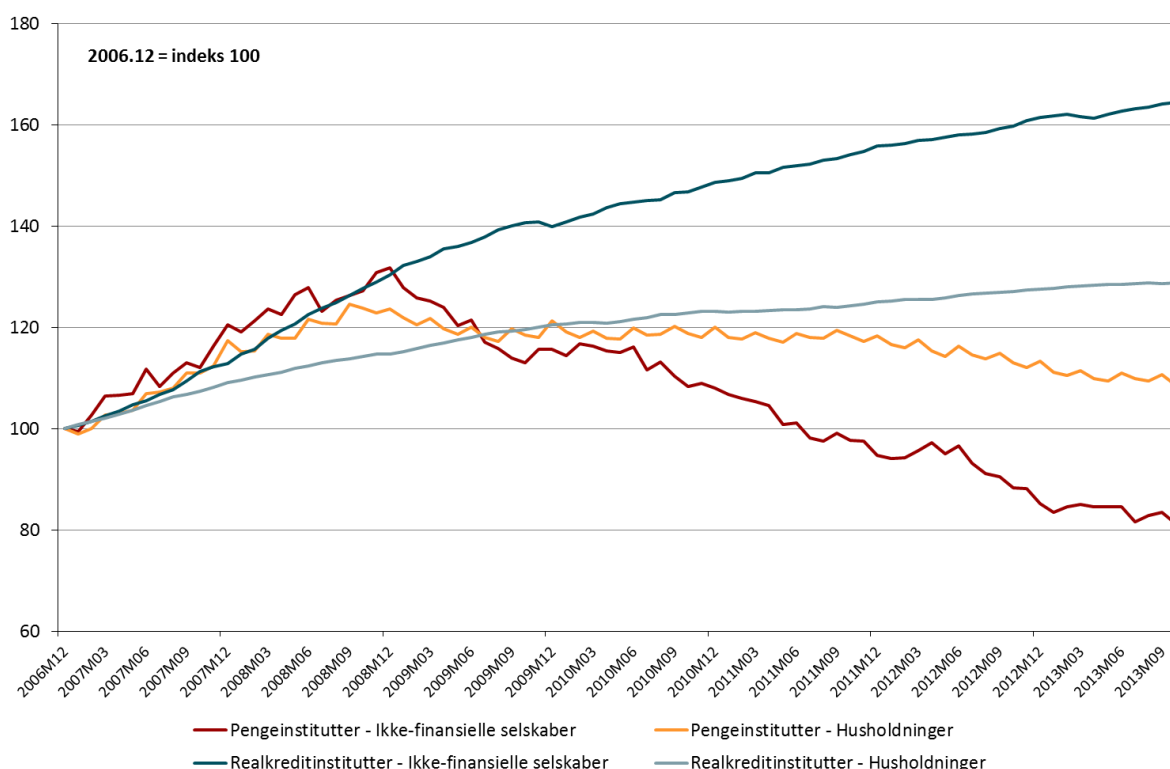
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

14 institutter havde i 2013 en negativ eller svag basisindtjening (mindre end sektorens gennemsnitlige nedskrivningsprocent på 0,8 pct. Finanstilsynet er opmærksomt på, at der kan være udfordringer af mere forbigående karakter, fx på omkostningssiden, der kan påvirke indtjeningen i et enkelt år. Finanstilsynets bevågenhed er på de institutter, som mere vedvarende ligger med en svag basisindtjening. Blandt de 14 institutter lå de 10 institutter også med en tilsvarende svag eller negativ basisindtjening året før.

3.2 Kreditgivning og kreditstandarder

Siden begyndelsen af krisen har pengeinstitutternes udlån - særligt til erhverv - været faldende, jf. figur 7. Faldet skal ses i lyset af den svage konjunkturudvikling, der har reduceret ikke mindst erhvervslivets investeringer og efterspørgsel efter lån. Samtidig har der været en vis substitution fra banklån til realkreditlån, hvor realkreditudlånet har været jævnt stigende i samme periode, som bankudlånet er faldet.

Figur 7: Udlånsvækst kreditinstitutter, 2013

Anm.: Databrud fra 2013.10, der er baseret på ny sektorafrænsning, se Danmarks Nationalbank, MFI-statistik.

Kilde: Danmarks Nationalbank

Udviklingen har været medvirkende til at reducere bankernes indlånsunderskud og dermed gjort dem mere robuste over for udsving på kapitalmarkederne.

En række virksomheder både inden for udsatte brancher som ejendomme og landbrug, men også små og mellemstore virksomheder i andre brancher har under krisen oplevet, at kreditstandarderne er blevet strammet. En væsentlig del af denne udvikling har kunnet tolkes som en normalisering i forhold til de i mange tilfælde lidt for lempelige lånevilkår, der gjorde sig gældende op til krisen. Dertil kommer, at stramning af lånevilkår har været en naturlig reaktion på et risikobillede præget af betydelige nedskrivninger og makroøkonomisk usikkerhed. Endelig er der konkrete pengeinstitutter, som i forlængelse af betydelige nedskrivninger, har haft behov for at tilpasse forretningen og reducere låneomfanget.

Kombinationen af den senere tids stabilisering i pengeinstitutternes kapital- og fundingforhold og den fortsat svage efterspørgsel efter kredit (med deraf følgende faldende udlån) har fået mange pengeinstitutter til at udtrykke ønske om igen at øge kreditgivningen.

Det indikerer øget konkurrence på markedet for finansiering af virksomheder og husholdninger, hvilket alt andet lige er positivt for samfundet.

Der er dog også en risiko for, at den øgede konkurrence fører til en lempelse af kreditvilkårene fx i form af lempelser i krav til sikkerhedsstillelse, egenfinansiering etc., som dermed påfører institutterne uforholdsmæssige store kreditrisici.

Finanstilsynet foretog i begyndelsen af 2013 en spørgeskemaundersøgelse af udviklingen i kreditstandards ved udlån for en række store og mellemstore pengeinstitutter.⁷

Undersøgelsen viste, at der gennem det sidste år er sket en øget konkurrence om de bedste erhvervskunder inden for særligt de store erhvervskunder og struktureret finansiering. Undersøgelsen viste også, at den øgede konkurrence om de store erhvervskunder har ført til en lempelse af kreditstandards for de bedste og mest modstandsdygtige kunder. For de bedst beliggende udlejningsejendomme og inden for struktureret finansiering har der også, i et vist omfang, været tale om en lempelse af kreditstandards.

Som opfølgning på undersøgelsen vil Finanstilsynet i 2. halvår 2014 iværksætte en målrettet undersøgelse af kreditstandards for nyudlån i udvalgte pengeinstitutter. Undersøgelsen vil blandt andet omfatte gennemgang af konkrete nybevillinger.

4. Nedskrivninger og kreditbonitet

4.1 Kreditbonitet og svage udlån

Boniteten i udlånsporteføljerne er afgørende for både det aktuelle og fremadrettede nedskrivnings- og solvensbehov. Målt på de engagementer, der overstiger 1 pct. af institutternes basiskapital, kan der konstateres en større vægt af svage udlån hos de mindre og mellemstore institutter i forhold til de større institutter i gruppe 1, jf. tabel 3. De svageste udlån er bonitetskategori 1, som er udlån med objektiv indikation på værdiforringelse (OIV) og derfor typisk må nedskrives på. Udlån i kategori 2c er udlån, der har betydelige svaghedstegn, men ikke OIV (og derfor ikke er nedskrevet), og som derfor ud fra en forsigtig tilgang skal solvensbehovsreserveres.

⁷ Se også særskilt analyse på Finanstilsynets hjemmeside:

<https://www.finanstilsynet.dk/da/Nyhedscenter/Pressemeddelelser/2014/Pressemeddelelse-Analyse-kreditstandards-nyudlaan-300414.aspx>

Tabel 3: Udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, 2013

		Bonitetskategori			
		1	1 året før	2c	2c året før
Samlet	Erhverv	7,9	11,0	2,5	3,8
	Private	6,5	4,9	2,9	3,3
	I alt	7,2	8,2	2,5	3,5
Gruppe 1	Erhverv	3,4	6,1	1,1	2,1
	Private	6,0	4,5	2,2	2,9
	I alt	4,0	5,2	1,4	2,3
Gruppe 2	Erhverv	27,7	23,5	7,2	7,2
	Private	8,2	7,0	3,2	3,9
	I alt	20,5	17,9	5,7	6,0
Gruppe 3	Erhverv	25,9	22,8	10,1	9,6
	Private	7,6	5,5	6,6	5,0
	I alt	17,9	15,0	8,5	7,5
Gruppe 4	Erhverv	13,5	8,8	9,6	7,4
	Private	8,0	4,3	4,9	4,0
	I alt	10,0	6,3	6,6	5,5

Anm: Bonitetskategori 1; udlån med OIV, 2c; udlån med betydelige svaghedstegn, 2b; udlån med visse svaghedstegn, 2a/3; udlån med normal bonitet. Baseret på indberetningsløsning, hvor institutterne som minimum indberetter bonitetsklassifikationen på engagementer større end 1 pct. af basiskapitalen. Procentfordelingen summer til 100 inden for hvert eksponeringssegment, fx gruppe 1 erhverv.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

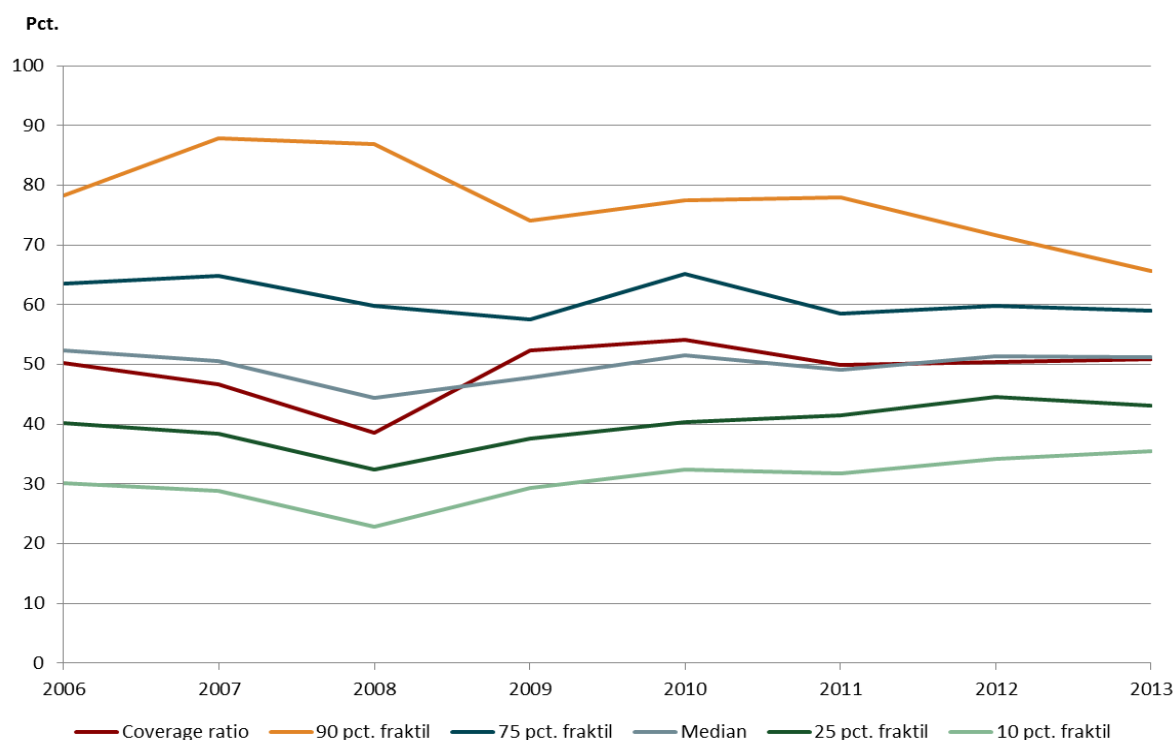
I de mindre og mellemstore institutter (gruppe 2 og 3) er mere end 25 pct. af udlånet i de svageste bonitetskategorier 1 og 2c. Det er en stigning på 2-4 pct.point i forhold til året før. I gruppe 1 er der sket en reduktion fra 7,5 pct. i 2012 til 5,4 pct. ved udgangen af 2013. Der er således sket en øget spredning mellem gruppe 1 og de øvrige grupper. I fortolkningen på opgørelsen i øvrigt skal man dog være opmærksom på, at der mellem grupperne er meget store forskelle på karakteren af især de bagved liggende erhvervsengagementer. Fx indgår flere mindre og mellemstore erhvervskunder (SME-kunder) i grupperne 2-4 end i gruppe 1, jf. at der kun er medtaget engagementer, der overstiger 1 pct. af basiskapitalen i det enkelte institut.

4.2 Coverage ratio

Coverage ratio er et mål for omfanget af nedskrivninger på de dårlige lån. Nøgletallet beregnes som de samlede akkumulerede nedskrivninger - på de individuelt vurderede udlån - sat i forhold til den del af udlånsporteføljen, hvorpå der er foretaget nedskrivninger.

Jo større coverage ratio des større dækning i form af nedskrivninger på de dårlige lån.⁸ Der er ikke overraskende stor spredning, jf. figur 8, henset til ikke alene forskelle i den underliggende bonitet i udlånsporteføljerne, men også henset til forskelle i de bag ved liggende branche- og sektoreksponeringer.

Figur 8: Coverage ratio, spredning 2006-2013

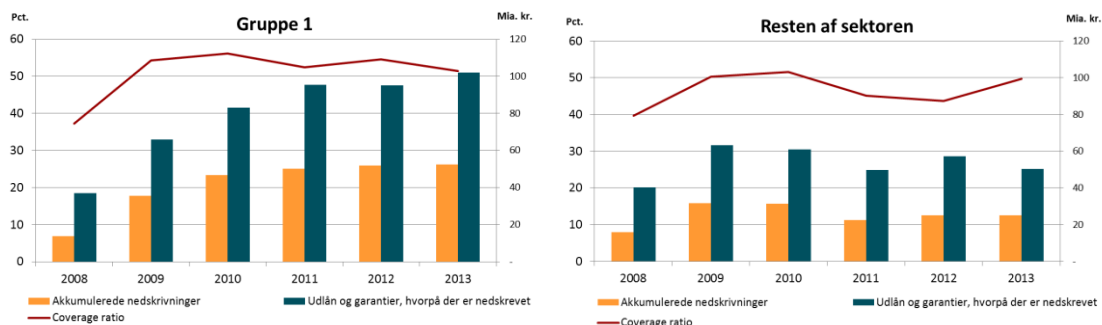
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

10 pct. af institutterne har en nedskrivningsdækning på mindre end 35 pct. af de indberettede dårlige lån, hvorpå der er nedskrevet. 10 pct. af institutterne har en dækning større end 68 pct.

Coverage ratio har endvidere været svingende over tid mellem grupperne. jf. figur 9. I 2013 er afstanden imidlertid reduceret. Coverage ratio for gruppe 1 er faldet fra 55 pct. i 2012 til 50 pct. i 2013 - primært drevet af, at udlån med nedskrivninger er steget, mens de samlede nedskrivninger er de samme. I de øvrige institutter (gruppe 2-4) er coverage ratio steget fra 44 pct. i 2012 til 50 pct. i 2013. Her er udviklingen modsat drevet af, at udlån med nedskrivninger er faldet, mens nedskrivningerne er omtrent uændrede, hvorved coverage ratio stiger, jf. figur 9 og udviklingen i de bagved liggende komponenter.

⁸ Bemærk at coverage ratio ikke siger noget om, hvor stor en andel af den samlede udlånsporteføje, der er nedskrevet.

Figur 9: Coverage ratio, gruppe 1 vs. resten af sektoren 2007-2013

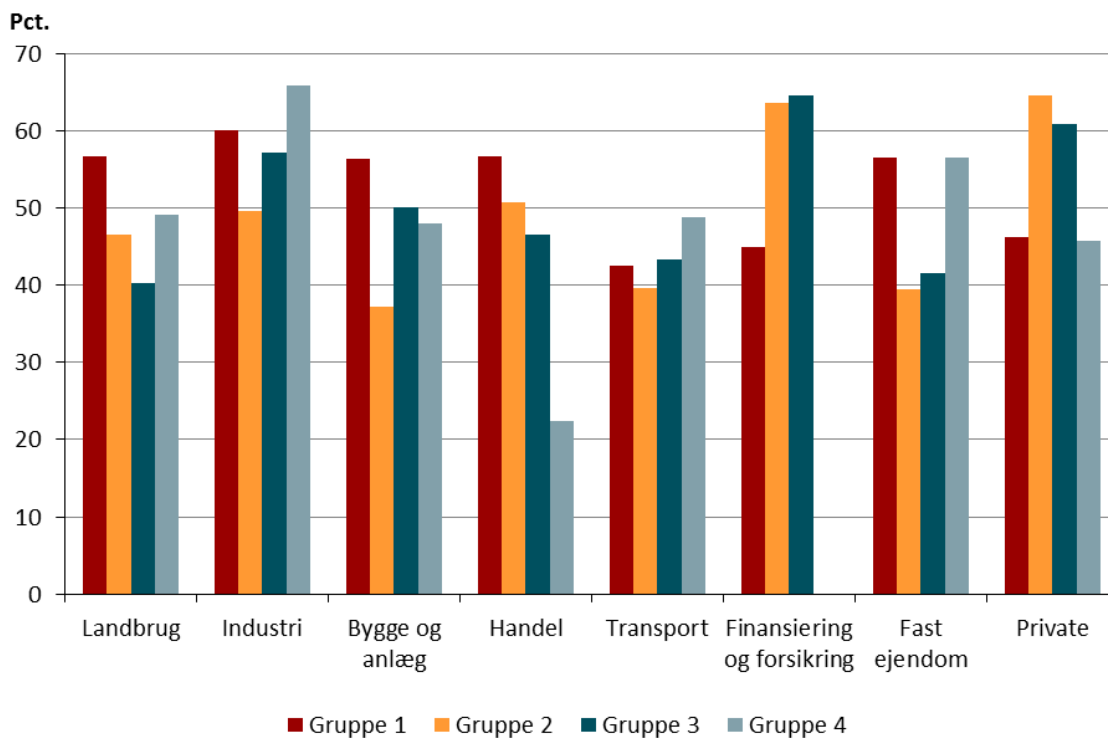

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Coverage ratio ligger dermed ved udgangen af 2013 på samme niveau, dvs. på godt 50 pct., for både gruppe 1 gennemsnitligt såvel som for resten af sektoren gennemsnitligt.

Fordelt på brancher er coverage ratio ganske varierende, også mellem grupperne, jf. figur 10.

Figur 10: Coverage ratio fordelt på brancher og grupper, ultimo 2013

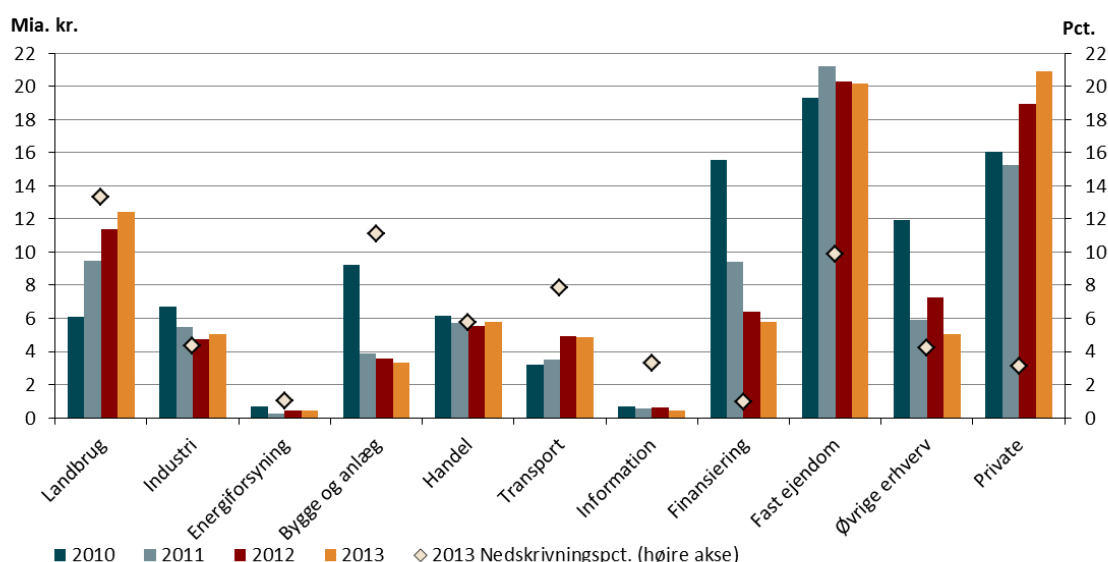
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Det bemærkes, at gruppe 1 fx ligger med en højere dækning på landbrug og fast ejendom, hvor gruppe 2 og 3 ligger med en højere dækning på husholdninger (private). Coverage ratio er udover forskelle i nedskrivningspraksis også påvirket af karakteren af de dårlige lån, herunder ikke mindst omfanget af sikkerheder.

4.3 Akkumulerede nedskrivninger fordelt på brancher

Akkumulerede nedskrivninger er de samlede nedskrivninger på de udlån, som institutterne fortsat har på bøgerne (balanceført).⁹ Pengeinstitutterne har ved udgangen af 2013 de største samlede akkumulerede nedskrivninger på ejendomsrelaterede engagementer, jf. figur 11.

Figur 11: Akkumulerede nedskrivninger på udlån og garantier 2010-2013

Anm.: I opgørelsen af korrektivkontoen fragår konstaterede tab på lån, der ikke er på institutternes udlånsbøger længere. Nedskrivningsprocenten for branchen 'bygge og anlæg' er korrigeret for 'gennemførelse af byggeprojekter', som er tilføjet branchen 'fast ejendom' svarende til opgørelsen af 'ejendomseksposering' i Tilsynsdiamanten. På Finanstilsynets hjemmeside findes en nærmere beskrivelse af Tilsynsdiamanten. www.finanstilsynet.dk/tilsynsdiamant
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

I relative termer – i forhold til det udestående udlån – er nedskrivningsprocenten størst på landbrug, 13,3 pct. Akkumuleret nedskrivningsprocent på ejendomsrelaterede engagementer er 9,6 pct. Akkumulerede nedskrivninger på de lån til byggeprojekter, som pengeinstitutterne har på udlånsbøgerne, beløber sig til i alt 22 pct. ved udgangen af 2013.

⁹ Rettelig både nedskrivninger på udlån og hensættelser til tab på garantier, der samlet set akkumuleres i denne opgørelse. Garantier føres uden for balancen indtil der hensættes på en garantiforpligtelse, og derefter balanceføres som hensættelser til tab på garantiforpligtelser.

4.4 Asset Quality Review

Finanstilsynet gennemfører i 2014 en vurdering af aktivkvaliteten (Asset Quality Review – AQR) i henhold til anbefalingen fra den Europæiske Banktilsynsmyndighed, se boks 1.

Boks 1 – Asset Quality Review 2014

Den danske AQR omfatter de fire største penge- og realkreditinstitutkoncerner og gennemføres under hensyntagen til de anvendte principper for en tilsvarende vurdering, der gennemføres af den Europæiske Centralbank for de største banker i bankunionen.

AQR'en er risikobaseret med fokus på vurdering af kvaliteten af udlån med udtagning af stikprøver af konkrete udlån, som vil blive gennemgået af tilsynet. På dette område afviger AQR'en ikke væsentligt fra Finanstilsynets almindelige undersøgelser på kreditområdet.

Ud over udlånsområdet vil AQR'en have fokus på kvaliteten af aktiver uden observerbare markedspriser og poster i handelsbeholdningen incl. kreditmæssige værdjusteringer (CVA).

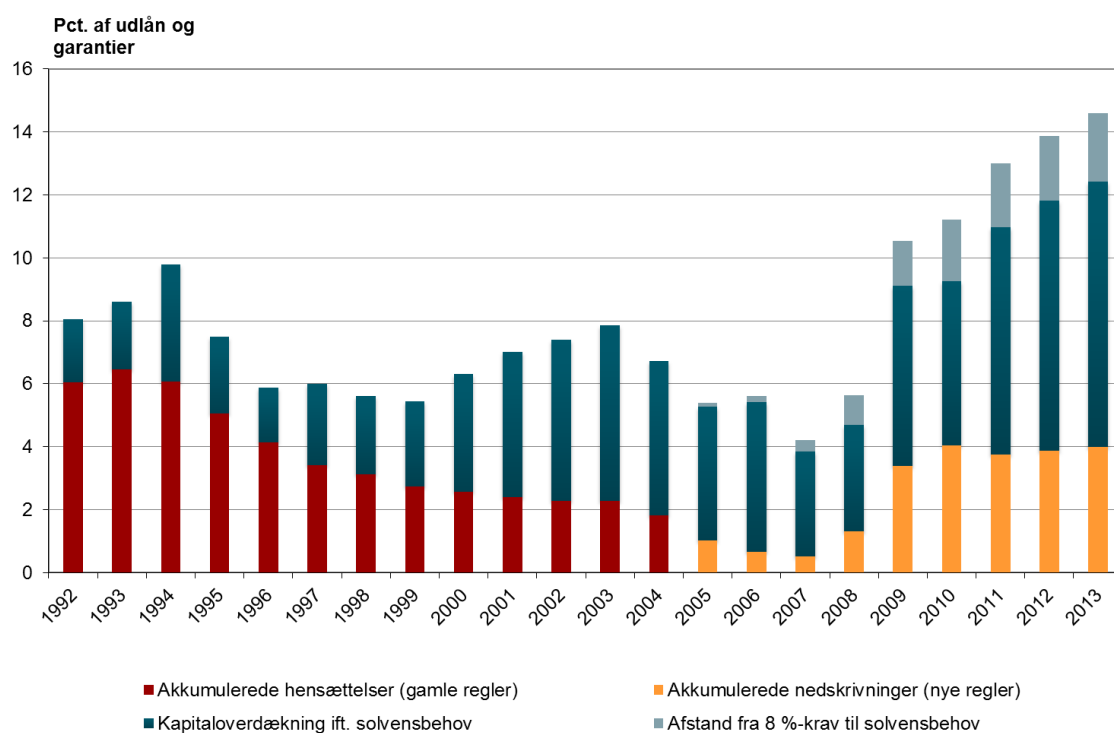
Resultaterne af AQR'en vil indgå i stress-testen af de største europæiske banker i efteråret 2014 i regi af den Europæiske Banktilsynsmyndighed.

5. Kapital

5.1 Kapital og solvensbehov

Pengeinstitutternes modstandskraft over for stigende kredittab skal i sidste ende måles i forhold til kapitalens overdækning, jf. figur 12, der viser de samlede stødpuder over tid.

Figur 12: Nedskrivninger og kapitaloverdækning 1992-2013

Anm.: Fra 2005 og frem er kapitaloverdækningen beregnet på grundlag af pengeinstitutternes indberettede solvensbehov. Afstand fra 8 %-krav til solvensbehov er beregnet under hensyntagen til overgangsordningen. Den største værdi af solvensbehov, kapitalkrav efter overgangsordning og minimumskapitalkravet indgår. Overgangsordningen bevirker, at de nye Basel II regler først slår fuldt ud igennem på kapitalkravene efter 2011. IRB-institutter skal have en basiskapital, der udgør mindst 80 pct. af solvenskravet opgjort i overensstemmelse med det tidligere gældende regelsæt (Basel I).

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Ved udgangen af 2013 kunne pengeinstitutterne tåle at tabe 8,4 pct.¹⁰ af deres udlån og garantier, før kapitaloverdækningen i forhold til solvensbehovet¹¹ er tabt. Videre ligger der så tabskapacitet på godt 2 pct. af udlån og garantier ned til minimumskapitalkravet på de 8 pct. Endelig udgjorde de allerede foretagne akkumulerede nedskrivninger på udlån og garantier knap 4 pct. af udlån og garantier i 2013.

Der er imidlertid stor spredning i kapitaloverdækningen blandt institutterne, jf. tabel 4. 10 pct. af institutterne har en kapitaloverdækning under 2,6 pct.point. Disse institutter udgør dog kun 1,1 pct. af den samlede sektors balancesum.

¹⁰ Den aktuelle indtjening er som nævnt altid første buffer, før der tæres på reserverne. I den aktuelle situation for årsregnskaberne 2013 er det dog ikke alle pengeinstitutter, som har haft et overskud at tære på.

¹¹ Lovkravet er således her udmålt i form af institutternes indberettede solvensbehov.

Tabel 4: Spredning i kapitaloverdækning, 2013

Fraktiler					Gennemsnit (vægtet)
10%	25%	Median	75%	90%	
2,6%	5,0%	7,7%	11,0%	15,4%	8,4%

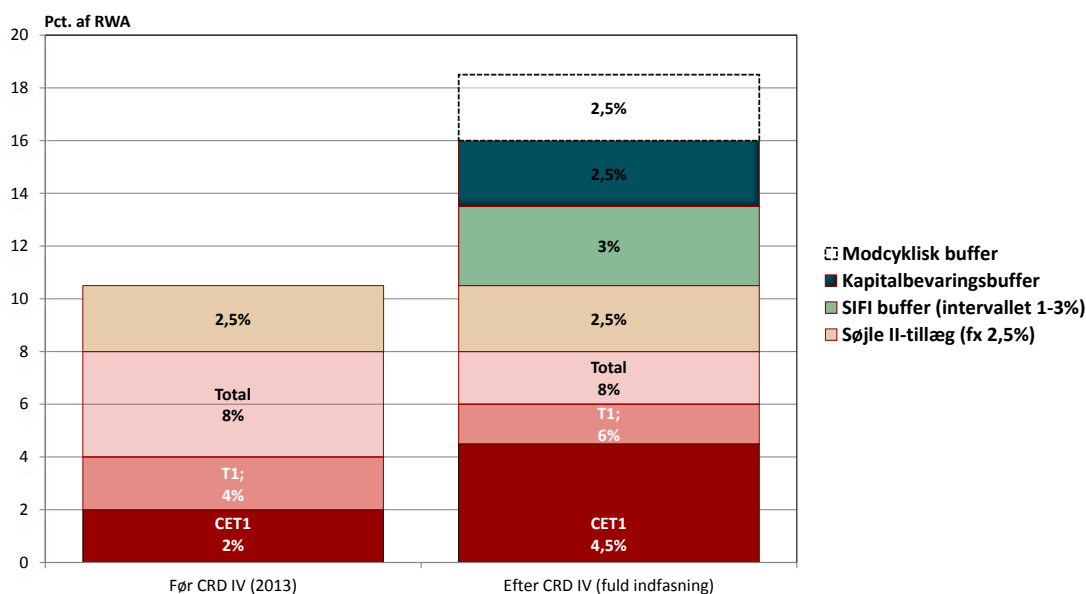
Anm: Der er set bort fra institutter under Finansiell Stabilitet.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

5.2 CRR/CRD IV parathed og krav til egentligt kernekapital (CET1)

Med den ny regulering efter CRR/CRD IV¹² følger nye krav til kapital og likviditet mv., herunder nye krav til både kapitalniveau, kapitalsammensætning og kapitalkvalitet. Dertil kommer nye krav til kapitalbuffer, der består af dels en permanent kapitalbevaringsbuffer, dels en række andre kapitalbuffer (en modcyklisk buffer, systemisk risikobuffer og buffer for udpegede systemisk vigtige finansielle institutter). Kapitalbufferne skal opfyldes med egentlig kernekapital¹³ (CET1). Kapitalbevaringsbufferen og de øvrige buffer skal lægges oven i minimumskapitalkravet til kapitalgrundlaget og det individuelle solvensbehov.¹⁴

Figur 13: Kapitalkrav, før og efter CRR/CRD IV

¹² CRR fandt anvendelse i EU fra den 1. januar 2014 og det danske lovforslag (L 133/2014), der gennemførte CRD IV, trådte i kraft den 31. marts 2014. Pengeinstitutterne skal første gang indberette efter de nye kapitalregler ultimo juni, når tallene for 1. kvartal skal indberettes.

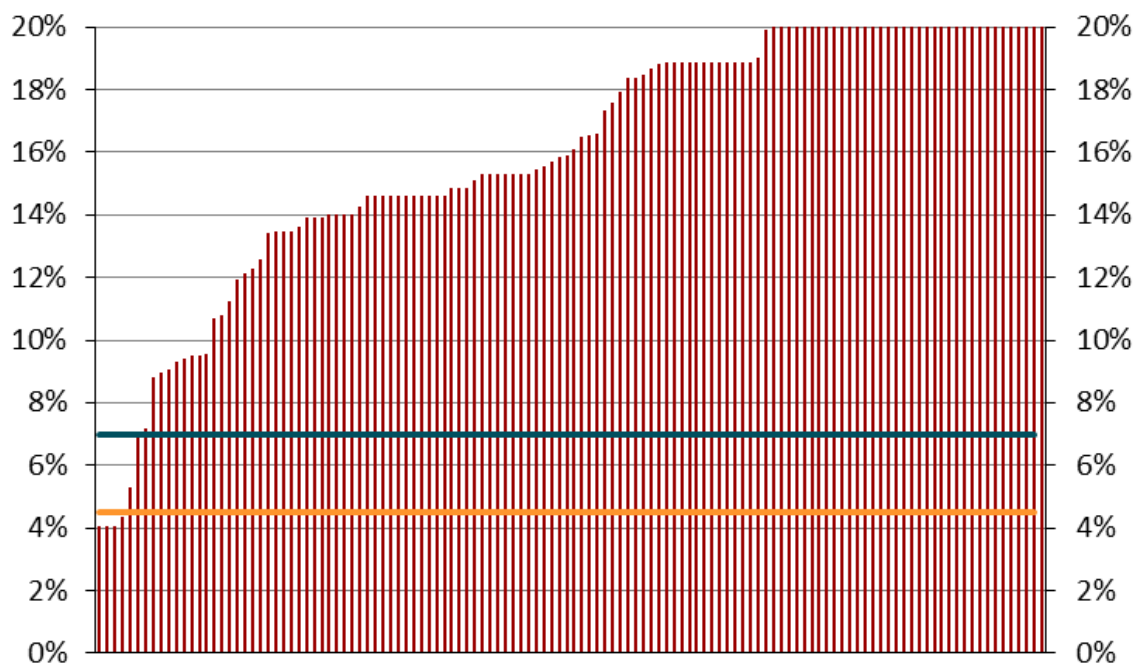
¹³ Egentlig kernekapital, Common Equity Tier 1 (CET1), Tier 1-kernekapital.

¹⁴ Det vil være tilladt for institutterne at ligge under det sammensatte bufferkrav, men i så fald træder en række dispositionsbegrænsninger i kraft. Det drejer sig om adgangen til at udbetale udbytte til instituttets aktionærer, bonus til ansatte og adgang til at betale renter på hybrid kernekapital. Såfremt instituttet kommer under det sammensatte kapitalbufferkrav, skal instituttet desuden udarbejde og indsende en kapitalbevaringsplan til Finanstilsynet.

Minimumskapitalkravet til egentlig kernekapital bliver med de nye regler 4,5 pct. (4 pct. i 2014 og 4,5 pct. fra 2015 mod tidligere 2 pct.), af den samlede risikoeksponering (før krav til det individuelle solvensbehov), jf. figur 13. Op til minimumskapitalkravet på 8 pct. af den samlede risikoeksponering kan der ”fyldes op” med såvel hybrid kernekapital og supplerende lånekapital, samlet op til 3,5 pct. efter CRD IV (mod tidligere op til samlet 6 pct.). Udover det individuelle solvensbehov (søjle II-tillæg) kommer så en kapitalbevaringsbuffer på 2,5 pct. SIFI-buffere (der kan udløses i intervallet 1-3 pct.) er for de udpegede SIFI-institutter. Aktivisering af den modcykliske kapitalbuffer vil afhænge af den økonomiske udvikling fremadrettet.

Set på tværs af sektoren har de fleste institutter en relativt høj andel af CET1, jf. figur 14. Kun et fåtal institutter lever ikke op til det fuldt indfasede CET1 krav på 4,5 pct. henholdsvis et CET1 krav på 7 pct., som er sammensat ved at summere det fuldt indfasede CET1- minimumskapitalkrav med kapitalbevaringsbufferen.

Figur 14: CET1 fordelt på institutter, 2013

Anm.: Bemærk at 2. akse er skåret ved 20 procent CET1. Det betyder, at der rettelig er institutter, som ligger højere end de 20 procent.

Kilde: Indberetning til Finanstilsynet

Hertil skal som nævnt lægges et individuelt solvensbehov, der som udgangspunkt også vil skulle opfyldes med CET1.¹⁵ Dette kan give behov for kapitalopbygning for yderligere et antal institutter, særligt når kapitalbevaringsbufferen er fuldt indfaset. Endelig kommer krav til CET1 kapital i form af SIFI-bufferen og - afhængig af konjunkturudviklingen - den modcykliske kapitalbuffer på op til 2,5 pct.

Udover de øgede krav til CET1, krav om kapitalbuffer mv. indeholder de nye regler også en række øvrige ændringer, herunder:

- Skærpede krav til hybrid kernekapital og supplerende kapital, fx øgede løbetidskrav og forbud mod indfrielsesincitament.¹⁶
- Fradrag i kapitalen (fx kapitalandele relateret til sektoraktier) sker fremover i højere grad i den egentlige kernekapital, mod tidligere i både kernekapital (summen af egentlig kernekapital og hybrid kernekapital) og samlet kapital. Derved belastes kapitalen af den højeste kvalitet (CET1) i højere grad end tidligere.
- En skærpet risikovægtning af misligholdte eksponeringer, der dog – afhængig af fordelingen af det enkelte instituts eksponeringer – delvis opvejes af sænkede risikovægte på eksponeringer mod små og mellemstore virksomheder.

Samlet set er det vurderingen, at sektoren er godt rustet til de nye kapitalregler. Der forventes således kun væsentlige udfordringer for relativt få institutter, når der tages hensyn til den gradvise indfasning af kapitalkravene, der sker frem mod 2019.

6. Store engagementer

Høj koncentrationsrisiko, hvor en stor del af et instituts engagementer er koncentreret på få store kunder eller i bestemte brancher, er erfaringsmæssigt en væsentlig risikofaktor. I Tilsynsdiamanten for pengeinstitutter anvendes i dag pejlemærket ”Summen af store engagementer”, som er summen af engagementer større end 10 pct. af basiskapitalen divideret med basiskapitalen.

¹⁵ Anden ansvarlig kapital, som enten automatisk konverteres til egenkapital eller nedskrives (permanent eller midlertidigt) ved brud på solvensbehovet eller ved brud på et passende niveau af egentlig kernekapital, vil også kunne komme i betragtning. Se Finanstilsynets vejledning herom: *Vejledning om krav til kapital til opfyldelse af solvensbehovstillæg*.

¹⁶ For hybrid kernekapital gælder, at den skal være uamortisabel og ikke må indeholde incitament til indfrielse for instituttet. Der skal også være en trigger, som medfører konvertering til egentlig kernekapital eller nedskrivning, hvis den egentlige kernekapitalprocent kommer under et vist niveau. Supplerende kapital må heller ikke indeholde indfrielsesincitament

Blandt andet i forlængelse af en anbefaling fra Rangvid-udvalget¹⁷ arbejder Finanstilsynet med en ny specificering af pejlemærket. Den nye specifikation forventes at tage udgangspunkt i summen af instituttets 20 største engagementer (ekskl. kreditinstitutter), uanset om de ligger over eller under 10 pct. af basiskapitalen.

Anvendelsen af de 20 største engagementer skal imødegå den risiko, der knytter sig til et institut med mange store engagementer i niveauet 5-10 pct. af basiskapitalen, som ikke vil tælle med i det eksisterende pejlemærke. Denne tilgang flugter med det koncentrationsmål, der anvendes i Finanstilsynets vejledning om opgørelse af solvensbehov.

Summen af de 20 største engagementer vil dernæst skulle sættes i forhold til instituttets egentlige kernekapital (CET1).

Anvendelsen af den egentlige kernekapital i nævneren frem for basiskapitalen skyldes, at CET 1 er den kapital, som er fuldt ud tabsabsorberende i "going concern", og som dermed reelt vil skulle dække tabsrisikoen. Ændringen fra basiskapital til egentlig kernekapital flugter endvidere med det øgede fokus på CET 1, der følger af den nye kapitalregulering i CRD IV/CRR.

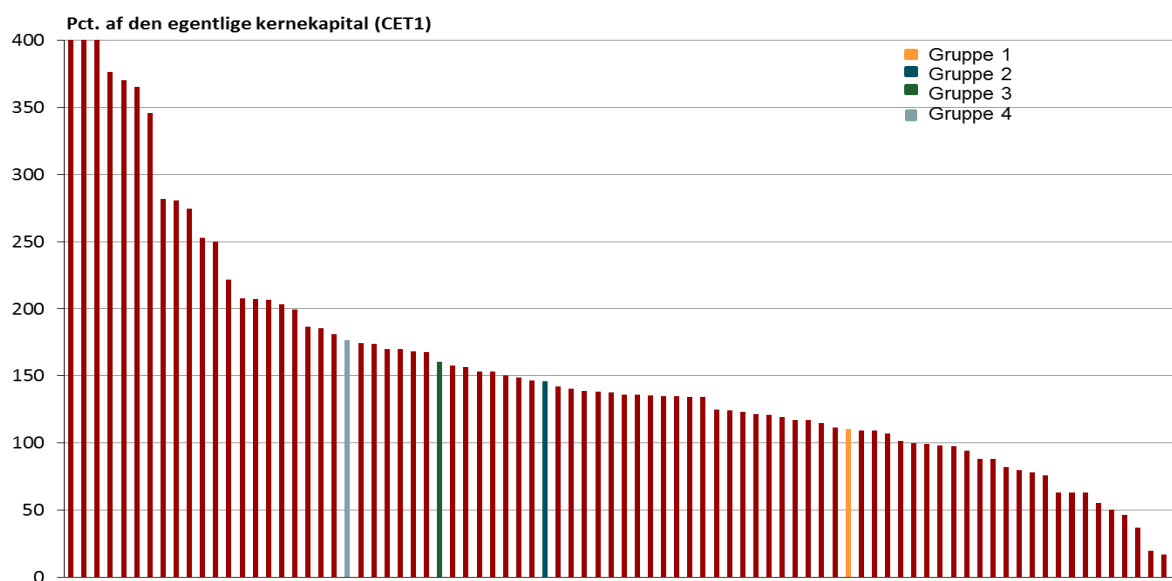
Pejlemærket forventes dermed at blive som følger:

"Summen af de 20 største engagementer (eksklusiv kreditinstitutter) divideret med den egentlige kernekapital (CET 1)".

Ligesom med det eksisterende pejlemærke er der stor spredning på, hvor institutterne ligger på den påtænkte nye specifikation, jf. figur 15.

¹⁷ Den finansielle krise i Danmark - årsager, konsekvenser og læring (2013). Anbefaling nr. 5: "Udvalget har konstateret, at især institutternes eksponering mod store engagementer inden for erhvervsejendomsbranchen er en væsentlig årsag til, at flere pengeinstitutter er blevet nødlidende. Udvalget bemærker, at det var samme forhold, der gjorde sig gældende under den forrige bankkrise i starten af 1990'erne. Udvalget anbefaler på denne baggrund, at Finanstilsynet skærper grænserne i tilsynsdiamanten for store engagementer."

Figur 15: Summen af de 20 største engagementer, 2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Finanstilsynet vil i den kommende tid arbejde videre med specifikationen herunder fastlæggelsen af en hensigtsmæssig grænseværdi. Her vil hensynet som hidtil være, at den på den ene side skal modvirke overdreven risikotagning, og på den anden side gøre det muligt for sunde pengeinstitutter at drive profitabel bankvirksomhed. Samtidig vil der i forlængelse af Rangvid-udvalgets anbefaling blive tale om en stramning i forhold til niveauet i dag. Finanstilsynet vil samtidig se på en ny specifikation af pejlemærket for likviditet i lyset af det nye LCR-krav i CRD IV/CRR.

Finanstilsynet vil i sit arbejde med de nye specifikationer inddrage og høre sektoren. Finanstilsynet forventer i løbet af 2014 at kunne offentliggøre en revideret Tilsynsdiamant med de nye pejlemærker og grænseværdier. Der vil herefter være en periode, hvor pengeinstitutterne kan tilpasse sig til de nye pejlemærker, inden Finanstilsynet iværksætter en systematisk opfølgning.

7. Pengeinstitutternes finansieringskilder og likviditet

Pengeinstitutterne finansierer deres udlån og andre aktiver gennem indlån, udstedelse af gæld og lån fra andre kreditinstitutter og centralbanker. Sammensætningen af finansieringen er essentiel for at sikre, at institutterne har en balanceret finansieringsstruktur og dermed ikke er eksponeret for væsentlige likviditetsrisici.

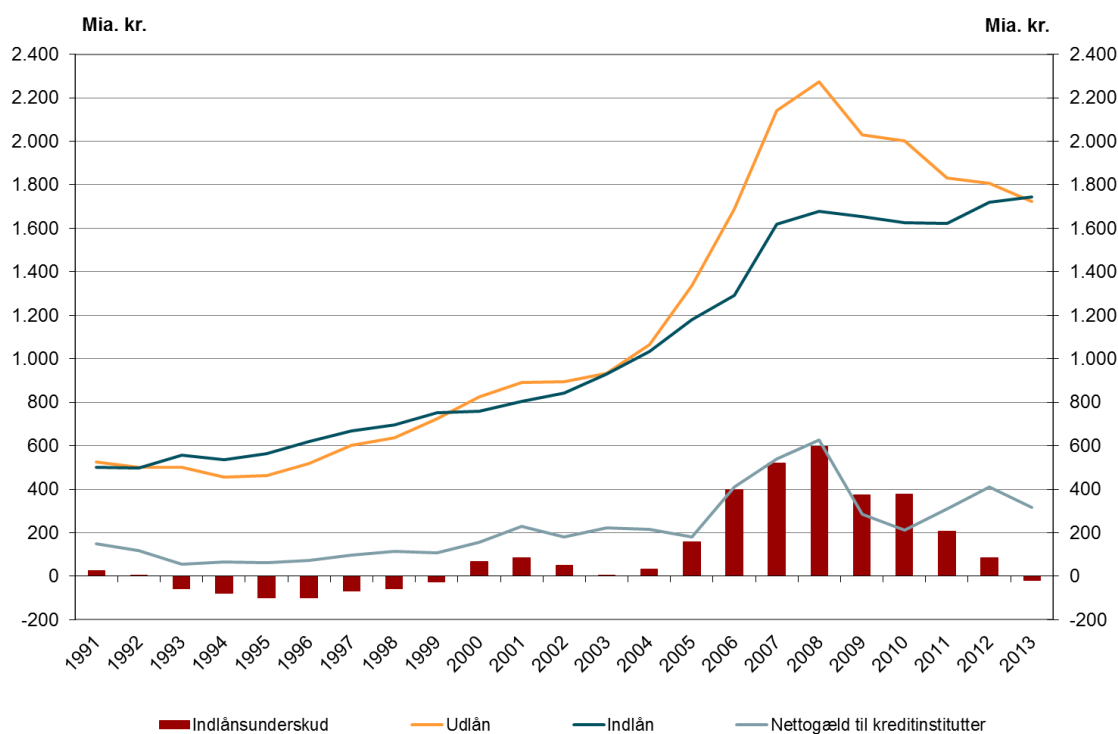
I årene op til finanskrisen i 2008 opbyggede pengeinstitutterne store indlånsunderskud. Indlånsunderskuddene blev finansieret via forskellige markedsbaserede finansieringskilder, hvoraf en relativt stor mængde var usikret seniorgæld optaget i udlandet. Mens gruppe 1-institutterne løbende har haft adgang til markedsbaserede finansieringskilder, var adgangen for de fleste gruppe 2 og 3-institutter til disse finansieringskilder ny.

Finansieringskilderne for de mindre institutter understøttede i visse tilfælde en uholdbar udlånsvækst og håndteringen af risici herunder gældsdokumentation mv. var også for mange særligt mindre institutter ikke hensigtsmæssig. Under og efter finanskrisen er adgangen til disse former for markedsbaseret finansiering generelt forsvundet igen for gruppe 2 og 3 institutterne.

I perioden efter 2008 har pengeinstitutterne løbende reduceret det samlede indlånsunderskud og har dermed mindsket behovet for adgangen til ovennævnte markedsbaserede finansieringskilder og derved også tilbage til en mere holdbar situation.

De danske pengeinstitutters samlede indlånsunderskud inkl. repo-forretninger blev ved udgangen af 2013 vendt til et indlånsoverskud på 61 mia. kr., i forhold til et underskud på 38 mia. kr. ved udgangen af 2012. Korrigeres der for repo'er (salgs- og tilbagekøbsforretninger) er indlånsoverskuddet endnu mere markant. I løbet af 2013 blev forholdet mellem ind- og udlån korigeret for repo'er forbedret med knap 145 mia. kr. og var ultimo 2013 på 230 mia. kr. opgjort på institutniveau. Den primære årsag til det stigende indlånsoverskud har været et fald i pengeinstitutternes udlån. Gennem 2013 lå indlånet således nogenlunde stabilt, mens udlånet er reduceret med 8,5 pct. fra slutningen af 2012 til udgangen af 2013, jf. figur 16.

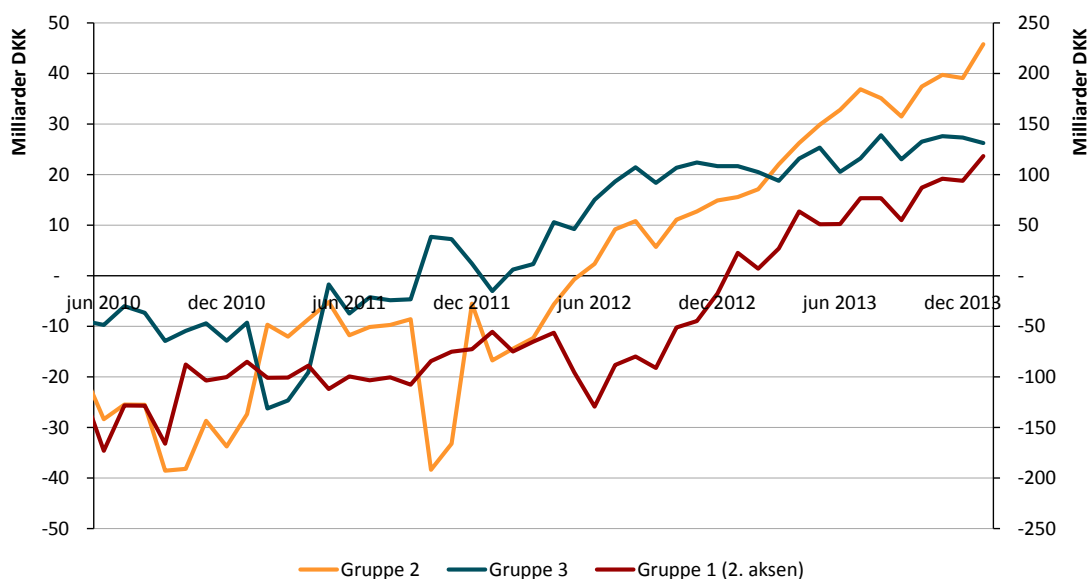
Figur 16: Udlån, indlån og fundingstruktur, 1991-2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Udviklingen i det samlede indlånsoverskud dækker over en generel udvikling imod et indlånsoverskud blandt både gruppe 1, 2 og 3 institutter, dog med størst stigning i indlånsoverskuddet blandt gruppe 1- og 2 institutter, jf. figur 17. Gruppe 3-institutterne fik balance i forholdet mellem ind- og udlån allerede i vinterhalvåret 2011/2012, mens gruppe 2 fik balanceret ind- og udlån i sommeren 2012. Hastigheden i tilpasningerne for gruppe 1, 2 og 3 må bl.a. ses i lyset af institutternes muligheder for at skaffe markedsfinansiering i tiden efter 2008 og den økonomiske afmatning i samfundet generelt med deraf følgende reduceret lånebehov til navnlig erhvervsvirksomheder til følge.

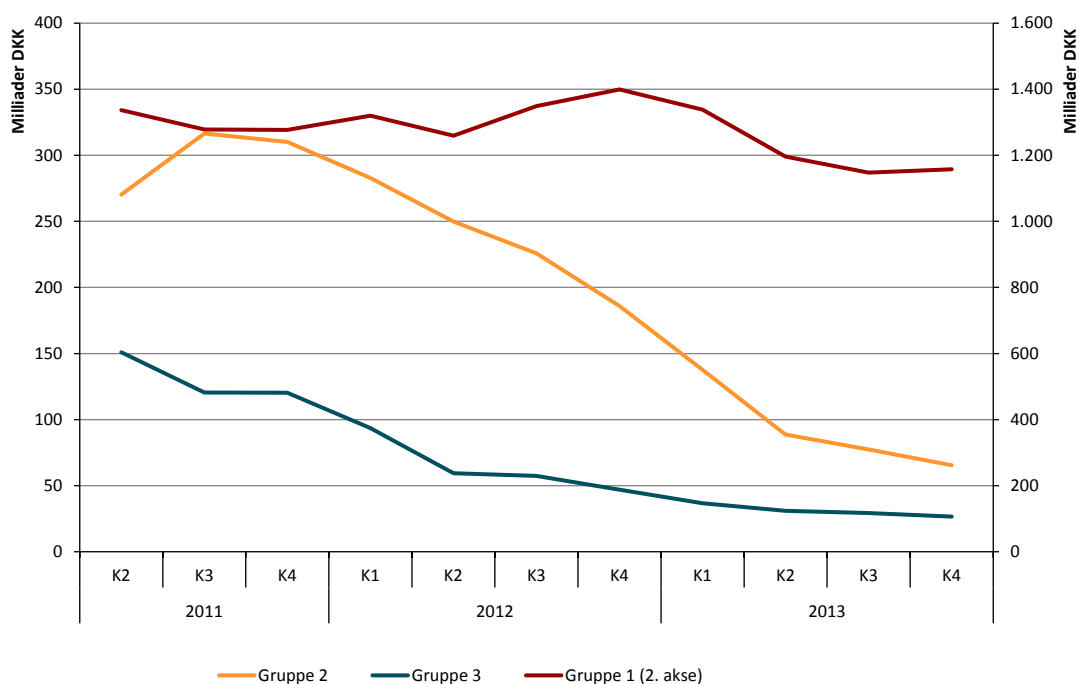
Figur 17: Indlånsoverskud – gruppefordelt, 2010-2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Idet indlånsunderskuddet er blevet vendt til et overskud, og indlåns mængden er forblevet stabil, har pengeinstitutterne generelt reduceret behovet for at benytte andre finansieringskilder. Efter finanskrisen har institutterne reduceret mængden af korte gældudstedelser markant, men også behovet for markedsfinansiering med længere løbetider er blevet mindre. Dette gælder særligt for gruppe 2 og 3 institutterne, der i kriseårene har haft svært ved at skaffe markedsbaseret finansiering, jf. figur 18.

Figur 18: Udstedelsesvolumen (udestående)¹⁸ i gruppe 1, 2 og 3, 2011-2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Som led i Bankpakke 2 fik penge- og realkreditinstitutterne mulighed for at udstede senorgæld med løbetid på op til tre år med statsgaranti i 2009 og 2010. Med Bankpakke 4 fik institutterne mulighed for at forlænge de individuelle statsgarantier i forbindelse med fusioner mellem to institutter, hvoraf mindst det ene nødlidende eller forventeligt nødlidende og det fusionerede institut er levedygtigt. Muligheden for forlængelse er blevet anvendt i forbindelse med to fusioner, og de individuelle statsgarantier løber frem til 2016 for de to institutter. Finanstilsynet følger løbende afviklingen af de statsgaranterede udstedelser.

Finanstilsynet vil fremadrettet fortsat have fokus på, at pengeinstitutterne løbende fastholder en holdbar finansieringsstruktur, bl.a. gennem efterlevelse af pejlemærket for stabil finansiering, funding-ratioen, fra Tilsynsdiamanten. Som led i den politiske SIFI-aftale, blev det desuden besluttet, at Erhvervs- og Vækstministeriet og Finanstilsynet i samarbejde med Danmarks Nationalbank skal udarbejde et oplæg til konkrete regler for stabil finansiering for SIFI- pengeinstitutter. Dette oplæg vil blive drøftet politisk med henblik på indarbejdelse i dansk lovgivning. Endelig kræver CRR, at kreditinstitutter fra 1. januar 2016 skal sikre, at deres langsigtede forpligtelser er tilstrækkeligt dækket med forskellige

¹⁸ Opgjort på institutniveau, dvs. ikke koncernniveau samt eksklusiv FS bank. Indeholder pengeinstitutternes markedsbaserede finansiering med en oprindelig løbetid på over 1 år.

instrumenter til stabil finansiering under både normale omstændigheder og i stresssituationer.

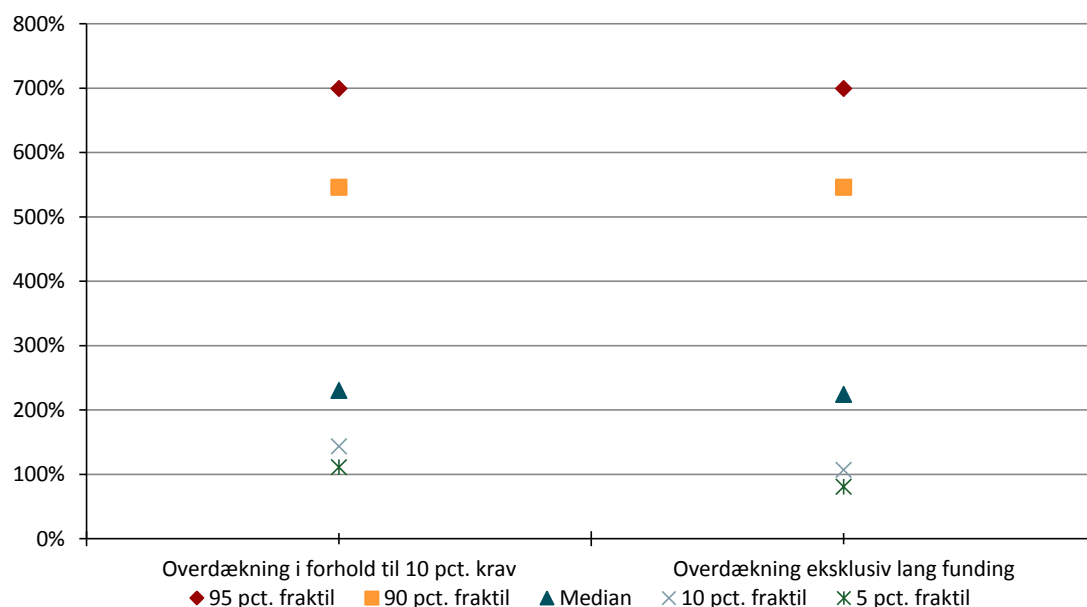
7.1 Institutternes § 152 likviditet og efterlevelse af tilsynsdiamantens likviditetsmål

De danske pengeinstitutter skal efterleve det danske likviditetskrav, der er reguleret i § 152 i lov om finansiel virksomhed. Likviditetskravet i § 152 fordrer, at pengeinstitutter har en tilstrækkelig beholdning af likvide aktiver til dækning af det bindende likviditetskrav. Hertil kommer et pejlemærke fra Tilsynsdiamanten om en overdækning på minimum 50 pct.¹⁹

De danske pengeinstitutter har generelt ingen problemer med at overholde § 152 likviditetskravene og Tilsynsdiamantens krav om en overdækning på min. 50 pct. ultimo 2013, jf. første søjle i figur 19.

Pengeinstitutternes likviditetsoverdækning efter udløb af lang finansiering under forudsætning af, at den forfaldne markeds- og centralbanksfinansiering ikke kan refinansieres frem til 2016, giver en indikation af overdækningens holdbarhed i et stressscenario. Selv ved forfald af lang finansiering med udløb inden 2016 har institutterne ikke svært ved at overholde likviditetskravet, jf. anden søjle i figur 19.

Figur 19: Aktuel overdækningspct., og overdækningspct. eksklusiv finansiering med udløb inden 1. januar 2016

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

¹⁹ I henhold til § 152 skal pengeinstitutterne tilstræbe at have tilstrækkelige likvide midler til at dække mindst 10 pct. af deres samlede gælds- og garantiforpligtigelser eller mindst 15 pct. af deres korte gældsforpligtigelser.

7.2 Kommende likviditetskrav i kapitalkravsdirektiv- og forordningen (CRD IV/CRR)

Danske kreditinstitutter bliver fremadrettet underlagt et fælles europæisk likviditetskrav kaldet "Liquidity Coverage Ratio (LCR)", samt en række indberetningskrav, der skal lette overvågningsarbejdet på likviditetsområdet.

LCR-kravet er et kortsigtet likviditetskrav, som træder i kraft i 2015, jf. boks 2. LCR kravet tager udgangspunkt i et af Basel Komiteen defineret krav, som dog tilpasses særlige europæiske forhold.

LCR-kravet vil komme til at gælde for pengeinstitutter og realkreditinstitutter, og det vil på sigt erstatte det nuværende danske kvantitative likviditetskrav i § 152 i lov om finansiell virksomhed.

Boks 2: Liquidity Coverage Ratio (LCR)

LCR har til formål at styrke bankernes kortsigtede likviditetsrisikoprofil og skal sikre, at institutterne har en tilstrækkelig beholdning af højkvalitets likvide aktiver (likviditetsbuffer) til at imødekomme eventuelle likviditetsbehov i en 30-dages stressperiode. LCR er udtrykt ved:

$$\text{LCR} = \frac{\text{Beholdning af højkvalitets likvide aktiver}}{\text{Nettolikviditetsudstrømning over de næste 30 dage}} \geq 100\%$$

Det kommende LCR-krav adskiller sig fra det nuværende § 152 krav på to områder: Dels sker der en ændring i størrelsen af den krævede likviditetsbeholdning, da LCR-kravet i højere grad er skræddersyet til det enkelte instituts likviditets- og funding risici end det nugældende § 152 krav. Desuden indskrænkes definitionen af hvilke aktiver, det er tilladt at medregne som likvide i LCR relativt til § 152, og likviditetsgraden af de tilladte aktiver differentieres i LCR, hvilket ikke er tilfældet i § 152 beregningerne.

LCR-kravet indfases som udgangspunkt gradvist, således at minimumskravet i 2015 er 60 pct., 70 pct. i 2016, 80 pct. i 2017 og 100 pct. i 2018. Ifølge CRD IV/CRR kan tilsynsmyndigheden i det enkelte land dog vælge at indfase LCR hurtigere end dette. I Danmark er det, jf. SIFI aftalen, besluttet at følge ovenstående indfasning for kreditinstitutter generelt, imens der for systemisk vigtige institutter overvejes at fastsætte et LCR krav på 100 pct. allerede fra 2015. Hvorvidt dette bliver tilfældet afhænger af, hvordan

dækkede obligationer (herunder realkreditobligationer) behandles i likviditetsbufferen i den endelige definition af LCR i den delegerede retsakt.

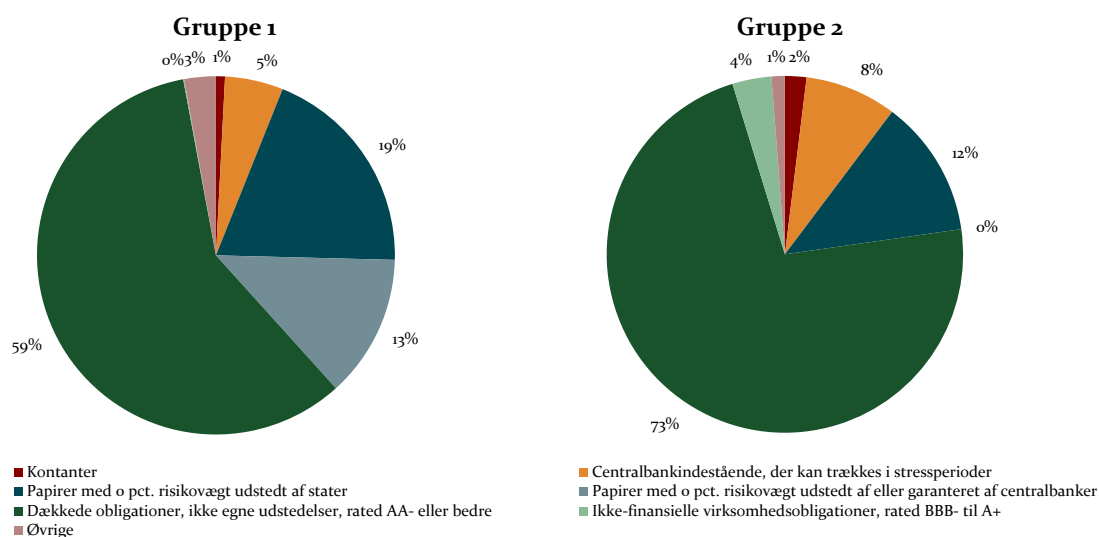
Behandlingen af dækkede obligationer i de kommende likviditetsstandarder er særlig vigtig i en dansk kontekst, idet de danske institutter holder en betydelig andel af dækkede obligationer i form af danske realkreditobligationer i deres likviditetsbuffere.

Europa Kommissionens arbejde med at definere, hvilke aktiver er tilstrækkeligt likvide til at indgå i LCR likviditetsbufferen tager bl.a. afsæt i en analyse²⁰ fra Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA). EBA's analyse viser, at på baggrund af objektive kriterier for de forskellige aktivers likviditetsegenskaber, så er visse dækkede obligationer, heriblandt hovedparten af de danske realkreditobligationer, generelt særdeles likvide og ligeså likvide som de mest likvide statsobligationer. På denne basis arbejdes der fra dansk side for at realkreditobligationer fortsat kan udgøre et væsentligt element i danske kreditinstitutters likviditetsbuffer. I Basels version af LCR kan dækkede obligationer (herunder danske realkreditobligationer) maksimalt udgøre 40 pct. af likviditetsbufferen og de påføres et haircut på 15 procent. Behandlingen af dækkede obligationer (herunder danske realkreditobligationer) i den europæiske LCR er endnu ikke afklaret. Et udkast fra Kommissionen fremlagt den 8. maj 2014 foreslår at visse dækkede obligationer inkluderes i definitionen af level 1 aktiver, og at dækkede obligationer generelt kan udgøre op til 70 pct. af den samlede beholdning af likvide aktiver. Der er tale om et udkast og ikke de endelige regler. Den endelige udformning af LCR-kravet vil ske i en af Europa Kommissionen udformet delegeret retsakt, der har direkte retsvirkning i medlemslandene. Retsakten forventes at ligge klar i juni 2014. Forud for dette vil Rådet (med kvalificeret flertal) og Europa-Parlamentet (med almindeligt flertal) kunne afvise den delegerede retsakt. Kommissionen er i dialog med medlemslandene på ekspertniveau.

Finanstilsynet har siden efteråret 2011 løbende modtaget indberetninger af data fra gruppe 1-institutterne til beregning af LCR baseret på Basel-komiteéns definition af LCR. Siden ultimo 2012 har gruppe 2-institutterne også været omfattet af denne indberetning. Indberetningerne viser, at realkreditobligationer udgør hhv. 59 pct. og 73 pct. af gruppe 1- og gruppe 2-institutternes samlede likvide aktiver i forhold til de aktivkategorier som Basel tillader medregnet, jf. figur 20. Til sammenligning udgør statsobligationer hhv. 19 pct. og 12 pct. af beholdningerne af likvide midler.

²⁰ Report on appropriate uniform definitions of extremely high quality liquid assets (extremely HQLA) and high quality liquid assets (HQLA) and on operational requirements for liquid assets under Article 509(3) and (5) CRR, EBA, 20 December 2013 (link til rapporten: [EBA reports on liquidity](#))

Figur 20: Fordelingen af likvide aktiver i LCR beholdningen, før haircuts og begrænsning, for gruppe 1 og gruppe 2-institutter, ultimo 2013.

Anm. Basel-komiteén foreslår, at dækkede obligationer behandles med et haircut på 15 pct. og herudover maksimalt kan udgøre 40 pct. af institutternes LCR-likviditetsbuffer. Data i figuren er opgjort uden dette haircut og denne begrænsning. Desuden tages der ikke højde for repokorrekationer.

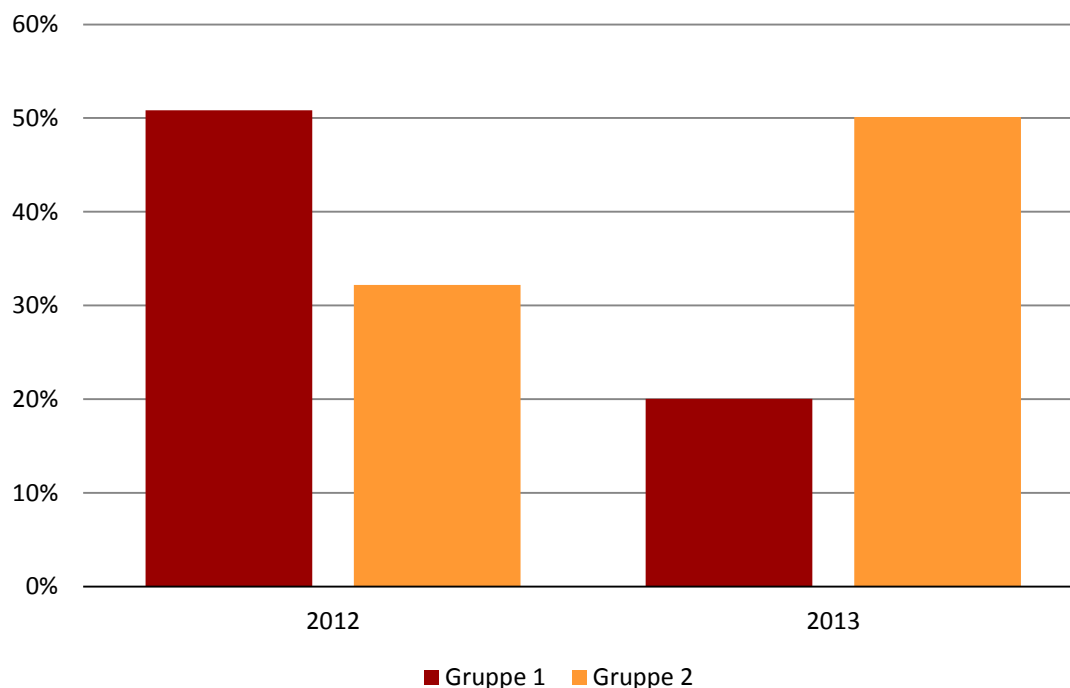
"Øvrige" består af papirer med 0 pct. risikovægt garanteret af stater, papirer med 0 pct. risikovægt udstedt eller garanteret af PSE'er, BIS, IMF, ECB, EC eller MDB'er, ikke-finansielle virksomhedsobligationer, rated AA- eller bedre, papirer med 20 pct. risikovægt udstedt eller garanteret af PSE'er, RMBS'er rated AA eller bedre og Ikke-finansielle aktier.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

Gruppe 1 institutternes samlede Basel LCR-niveau faldt i 2013, jf. figur 21. For gruppe 2 institutterne steg det samlede LCR-niveau derimod i løbet af 2013. Basel-komiteéns definition af LCR tillader imidlertid kun, at dækkede obligationer udgør maksimalt 40 pct. af LCR likviditetsbufferen og kræver samtidig at kontanter, statsobligationer og centralbank indeståender tilsammen udgør mindst 60 pct. af LCR likviditetsbufferen. Det betyder, at Basel-komiteéns definition af LCR undervurderer styrken i de danske institutters likviditetsberedskab. Tillades en indregning af dækkede obligationer på op til 70 pct. af likviditetsbufferen i LCR, vil de danske institutters LCR opfyldelse forbedres væsentligt.

Det samlede fald i gruppe 1 institutternes Basel LCR kan bl.a. henføres til et fald i deres samlede beholdning af statsobligationer, imens deres samlede beholdning af dækkede obligationer er steget.

Figur 21. Udvikling i aggregeret LCR for gruppe 1 og gruppe 2-institutterne, 2012-2013

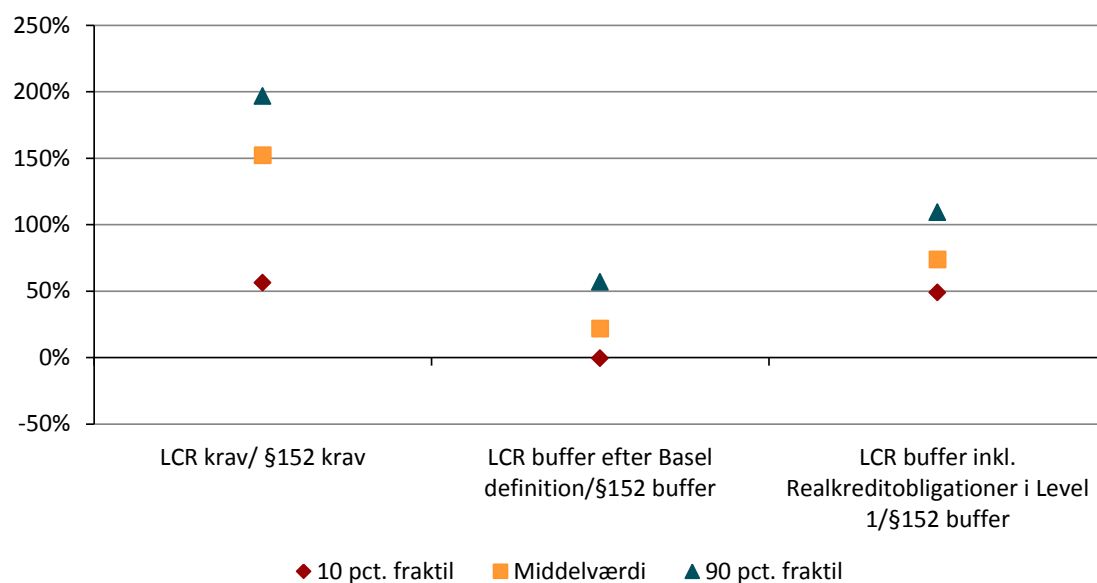
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

I forbindelse med overgangen fra det gældende § 152 likviditetskrav til LCR-kravet vil der ske ændringer i størrelsen af den krævede likviditetsbeholdning, i definitionen af hvilke aktiver, der kan medregnes som likvide, og i likviditetsgraden af de tilladte aktiver i likviditetsbeholdningen. Hvad angår størrelsen af den krævede likviditetsbeholdning, så er LCR kravet i gennemsnit 1,5 gange så stort som § 152 kravet²¹, jf. første kolonne i figur 22. Der er dog stor variation på tværs af institutterne, idet LCR kravet i mere detaljeret grad er tilpasset de enkelte institutters likviditetsrisici hvilket medføre, at institutter med forskellige forretningsmodeller vil blive ramt forskelligt af det nye krav. Nogle institutter vil derfor få en lempelse i kravet til deres likviditetsbeholdning, mens andre vil blive stillet over for et strengere krav.

Basel LCR-kravet er en skærpelse i forhold til § 152 kravet hvad angår definitionen af hvilke aktiver, der kan medregnes som likvide, og likviditetsgraden af de tilladte aktiver i likviditetsbeholdningen, jf. anden kolonne i figur 23. Dette skyldes delvist behandlingen af realkreditobligationernes likviditetsgrad, der er essentiel i en dansk kontekst. Medregnes alle realkreditobligationer fuldt ud og uden haircut som likvide aktiver, er skærpelsen således mindre, jf. tredje kolonne i figur 22.

²¹ Kravet i tilsynsdiamanten er en likviditet på 1,5 gange § 152-kravet.

Figur 22: LCR kravet kontra § 152 likviditetskravet for danske gruppe 1 og 2 pengeinstitutter, ultimo 2013.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet

8. Om statistikken

Markedsudviklingsartiklen er baseret på indberettede årsregnskaber mv. for pengeinstitutter i Danmark. Der er tale om instituttal (dvs. ikke koncerntal) med mindre andet er anført.

I denne artikel er fokus på udviklingen i udvalgte regnskabsposter og nøgletal på sektorniveau og på den bagvedliggende udvikling i de enkelte pengeinstitutter. På et senere tidspunkt vil Finanstilsynet publicere "Statistisk materiale for pengeinstitutter". Denne publikation indeholder flere indberettede oplysninger fra pengeinstitutternes årsindberetning 2013. Endvidere følger en opdatering af nøgletal i femårsoversigten fordelt på grupper og de enkelte institutter i nøgletalsdatabasen på Finanstilsynets hjemmeside.

Alle pengeinstitutter i gruppe 1-4 indgår i statistikken - med mindre andet er anført. De 4 grupper er baseret på en størrelsesgruppering efter arbejdende kapital, se også appendiks 8 som viser gruppefordelingen. De 67 pengeinstitutter i gruppe 1-3 dækker ca. 99 pct. af den samlede balancesum. Gruppe 4 består af 18 mindre pengeinstitutter.

9. Appendiks

Appendiks 1: Figur- og tabel oversigt

Figur 1: Kvartalsudviklingen i nedskrivninger på udlån og garantier, 2008 2. kv. -2013 4. kv.	6
Figur 2: Nettorenteindtægter 2004-2013	7
Figur 3: Resultat før skat 2004-2013	8
Tabel 1: Spredning på udgiftsførte nedskrivninger i pct. af udlån og garantier 2013	8
Figur 4: Kvartalsudviklingen i nedskrivninger på udlån og garantier; gruppe 1 og resten af sektoren, 2008 2. kv. – 2013 4. kv.	9
Figur 5: Branchefordeling af sektorens udgiftsførte nedskrivninger i 2013	10
Tabel 2: Pengeinstitutternes kapital og samlet risikoeksponering, 2012-2013	11
Figur 6: Basisindtjening ift. udlån og garantier, 2013	12
Figur 7: Udlånsvækst kreditinstitutter, 2013	13
Tabel 3: Udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, 2013	15
Figur 8: Coverage ratio, spredning 2006-2013	16
Figur 9: Coverage ratio, gruppe 1 vs. resten af sektoren 2007-2013	17
Figur 10: Coverage ratio fordelt på brancher og grupper, ultimo 2013	17
Figur 11: Akkumulerede nedskrivninger på udlån og garantier 2010-2013	18
Figur 12: Nedskrivninger og kapitaloverdækning 1992-2013	20
Tabel 4: Spredning i kapitaloverdækning, 2013	21
Figur 13: Kapitalkrav, før og efter CRR/CRD IV	21
Figur 14: CET1 fordelt på institutter, 2013	22
Figur 15: Summen af de 20 største engagementer, 2013	25
Figur 16: Udlån, indlån og fundingstruktur, 1991-2013	27
Figur 17: Indlånsoverskud – gruppefordelt, 2010-2013	28
Figur 18: Udstedelsesvolumen (udestående) i gruppe 1, 2 og 3, 2011-2013	29
Figur 19: Aktuell overdækningspct., og overdækningspct. eksklusiv finansiering med udløb inden 1. januar 2016	30
Figur 20: Fordelingen af likvide aktiver i LCR beholdningen, før haircuts og begrænsning, for gruppe 1 og gruppe 2-institutter, ultimo 2013	33
Figur 21: Udvikling i aggregeret LCR for gruppe 1 og gruppe 2-institutterne, 2012-2013	34
Figur 22: LCR kravet kontra § 152 likviditetskravet for danske gruppe 1 og 2 pengeinstitutter, ultimo 2013.	35
Figur A1: Indtjening pr. omkostningskrone 1992-2013	42
Figur A2: Årets nedskrivninger i pct. af udlån og garantier 1992-2013	42

Appendiks 2: Pengeinstitutternes årsregnskaber 2009-2013

Gruppe 1-4 i alt							
						Vækst p.a.	
Mio. kr.	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2013	2012-2013
Resultat poster (uddrag)							
Netto renteindtægter	69.739	58.900	51.536	50.331	47.403	-9,2%	-5,8%
Udbytte af aktier mv.	691	802	890	1.170	2.485	37,7%	112,4%
Netto gebyrindtægter	17.929	18.787	18.412	19.563	20.748	3,7%	6,1%
Netto rente- og gebyrindtægter	88.359	78.489	70.837	71.064	70.636	-5,4%	-0,6%
Kursreguleringer	10.650	5.010	2.094	7.988	4.099	-21,2%	-48,7%
Udgifter til personale og administration	47.611	46.540	48.123	48.801	47.359	-0,1%	-3,0%
Nedskrivninger på udlån m.v.	58.372	35.975	24.293	27.177	17.071	-26,5%	-37,2%
Resultat af kapitalandele	1.644	8.337	4.587	6.034	7.736	47,3%	28,2%
Resultat før skat	-15.579	4.136	3.585	7.223	16.212	*	124,4%
Skat	-80	2.454	1.635	3.669	2.807	*	-23,5%
Årets resultat	-15.499	1.682	1.950	3.554	13.405	*	277,2%
Balance poster (uddrag)							
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	574.016	564.315	498.453	399.954	349.983	-11,6%	-12,5%
Udlån	1.983.690	1.953.603	1.786.351	1.760.028	1.683.875	-4,0%	-4,3%
udlån ex. repo	1.669.616	1.751.679	1.577.450	1.478.693	1.353.322	-5,1%	-8,5%
Obligationer	1.008.615	943.051	955.629	1.001.626	1.003.589	-0,1%	0,2%
Aktier m.v.	24.359	27.762	25.698	29.047	35.605	10,0%	22,6%
Gæld til kreditinstitutter	852.785	766.992	797.922	800.141	659.834	-6,2%	-17,5%
Indlån	1.657.958	1.627.502	1.625.561	1.722.021	1.744.884	1,3%	1,3%
indlån ex. repo	1.563.912	1.561.665	1.554.746	1.563.474	1.583.963	0,3%	1,3%
Udstedte obligationer	676.851	634.380	500.427	389.905	310.999	-17,7%	-20,2%
Egenkapital i alt	242.903	250.245	270.069	271.869	282.866	3,9%	4,0%
Balance	4.324.022	4.287.394	4.306.656	4.243.729	3.807.916	-3,1%	-10,3%
Udvalgte nøgletal (institutniveau)							
Solvensprocent	17,8	17,9	20,1	22,1	22,4		
Kernekapitalprocent	14,6	15,0	17,2	19,2	19,5		
Egenkapitalforrentning før skat	-6,5	1,7	1,4	2,9	5,9		
Indtjening pr. omkostningskrone	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2		
Akkumuleret nedskrivningsprocent	3,3	3,9	3,6	3,9	4,0		
Årets nedskrivningsprocent	2,2	1,4	1,1	1,2	0,8		
Udvalgte nøgletal (koncernniveau)							
Solvensprocent	12,6	15,7	16,1	17,4	19,4		
Kernekapitalprocent	9,4	12,7	13,4	14,8	16,6		

Anm.: * refererer til at beregningen ikke kan lade sig gøre.

Tallene fra resultatopgørelse og balance er instituttal. Pengeinstitutterne indberetter fra 2008 efter nye solvensregler (Basel II). Tallene er baseret på de institutter, der eksisterede i de enkelte år.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 3: Pengeinstitutternes årsregnskaber på grupper 2012-2013

Mio. kr.	Gruppe 1			Gruppe 2			Gruppe 3			Gruppe 4		
	2012	2013	Æn- dring	2012	2013	Æn- dring	2012	2013	Æn- dring	2012	2013	Æn- dring
Resultat poster (uddrag)												
Netto renteindtægter	35.804	33.675	-6%	7.777	7.650	-2%	6.090	5.995	-2%	73	83	14%
Udbytte af aktier mv.	1.024	2.227	117%	63	151	140%	74	106	43%	0	1	0%
Netto gebyrindtægter	15.522	16.522	6%	1.544	1.818	18%	2.178	2.350	8%	58	58	0%
Netto rente- og gebyrindt.	52.351	52.424	0%	9.384	9.619	3%	8.341	8.450	1%	131	143	9%
Kursreguleringer	4.846	810	-83%	2.817	2.964	5%	422	321	-24%	10	4	-60%
Udgifter til pers. og adm.	34.540	34.318	-1%	7.958	7.581	-5%	5.316	5.261	-1%	121	199	64%
Nedskrivninger på udlån	17.085	9.099	-47%	5.576	5.353	-4%	3.151	2.593	-18%	31	25	-19%
Resultat af kapitalandele	5.917	7.113	20%	208	558	168%	-58	60	203%	0	5	0%
Resultat før skat	10.275	16.111	57%	-2.079	-173	92%	-153	353	331%	-17	-79	-365%
Skat	2.908	2.461	-15%	500	209	-58%	246	146	-41%	3	-10	-433%
Årets resultat	7.367	13.650	85%	-2.579	-382	85%	-399	207	152%	-20	-70	-250%
Balance poster (uddrag)												
Tilg. hos kreditinst.	375.938	330.617	-12%	15.401	11.990	-22%	6.693	7.004	5%	524	372	-29%
Udlån	1.486.499	1.437.280	-3%	153.654	141.161	-8%	106.194	103.763	-2%	1.276	1.671	31%
udlån ex. repo	1.205.427	1.108.656		153.392	139.232		106.194	103.763		1.276	1.671	
Obligationer	863.132	888.596	3%	93.592	79.370	-15%	39.166	34.949	-11%	434	673	55%
Aktier m.v.	17.843	25.768	44%	5.428	4.972	-8%	5.231	4.781	-9%	80	84	5%
Gæld til kreditinstitutter	751.611	623.313	-17%	33.612	28.371	-16%	12.226	8.082	-34%	56	68	21%
Indlån	1.381.347	1.411.497	2%	190.194	195.045	3%	136.813	136.425	0%	1.661	1.918	15%
indlån ex. repo	1.222.799	1.250.575		190.194	195.045		136.813	136.425		1.661	1.918	
Udstedte obligationer	340.628	307.821	-10%	43.590	2.155	-95%	1.835	838	-54%	1	184	18300%
Egenkapital i alt	215.957	229.470	6%	32.583	31.315	-4%	21.251	21.215	0%	676	867	28%
Balance	3.698.739	3.344.397	-10%	338.646	284.280	-16%	181.167	176.043	-3%	2.480	3.196	29%
Garantier	283.991	293.956	4%	26.659	22.611	-15%	24.089	22.359	-7%	174	172	-1%
Andre forpligtigelser	154.468	165.925	7%	13.229	3.481	-74%	427	941	120%	3	9	200%
Udvalgte nøgletal (institutniveau)												
Solvensprocent	23,54	23,54		16,85	17,57		18,03	18,10		38,62	41,22	
Kernekapitalprocent	20,29	20,36		14,88	15,86		16,72	17,07		37,49	40,31	
Årets EK-forrent. før skat	4,97	7,20		-6,29	-0,53		-0,69	1,69		-3,02	-10,22	
Indtj. pr. omk. krone	1,18	1,36		0,89	0,98		0,98	1,04		0,89	0,66	
Akk. nedskr. procent	3,14	3,19		7,06	8,92		7,12	7,80		11,49	3,61	
Årets nedskr. procent	0,93	0,51		2,87	2,98		2,25	1,90		1,91	1,32	

Anm.: * refererer til at beregningen ikke kan lade sig gøre.

Der er i sammenligningstallene taget højde for fusioner samt udviklinger i omfanget af arbejdende kapital, der bevirker, at et institut overgår fra én gruppe til en anden. Det vil med andre ord sige, at grupperne er låst med udgangspunkt i gruppefordelingen i 2013.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 4: Pengeinstitutternes nøgletal 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Institutniveau					
Solvensprocent	17,84	17,90	20,08	22,07	22,35
Kernekapitalprocent	14,55	15,02	17,23	19,17	19,54
Årets egenkapitalforrentning før skat	-6,54	1,69	1,42	2,92	5,87
Årets egenkapitalforrentning efter skat	-6,53	0,67	0,74	1,54	4,88
Indtjening pr. omkostningskrone	0,86	1,04	1,04	1,10	1,24
Renterisiko	1,49	0,67	0,27	0,30	0,83
Udlån plus nedskrivninger herpå i forhold til indlån	123,56	124,80	113,91	106,55	100,94
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	163,41	160,23	127,64	170,41	199,65
Summen af store engagementer	45,62	46,79	32,45	16,30	8,00
Akkumuleret nedskrivningsprocent	3,30	3,86	3,59	3,85	3,98
Årets nedskrivningsprocent	2,24	1,41	1,08	1,23	0,81
Årets udlånsvækst	-12,78	-0,06	-6,87	-4,40	-7,38
Udlån i forhold til egenkapital	8,19	7,63	6,65	6,44	5,94
Koncernniveau					
Solvensprocent	12,63	15,72	16,12	17,41	19,38
Kernekapitalprocent	9,35	12,65	13,39	14,84	16,63
Årets egenkapitalforrentning før skat	0,47	-2,75	2,25	2,25	3,48
Årets egenkapitalforrentning efter skat	-0,40	-3,79	0,57	1,15	1,48
Indtjening pr. omkostningskrone	1,01	0,94	1,05	1,06	1,11
Renterisiko	2,58	1,79	0,89	0,44	0,35
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet	83,68	164,47	160,90	102,17	145,90
Summen af store engagementer	103,23	49,93	53,14	23,52	14,71
Akkumuleret nedskrivningsprocent	0,93	2,41	2,93	2,53	2,72
Årets nedskrivningsprocent	0,67	1,53	1,00	0,80	0,89
Årets udlånsvækst	5,87	-7,27	1,23	-3,96	0,79
Udlån i forhold til egenkapital	16,21	14,56	13,59	12,01	11,62

Anm.: Nøgletallene er beregnet på baggrund af de institutter, der eksisterede i de enkelte år.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 5: Pengeinstitutternes udlån og garantier fordelt på sektor og branche

	2013	2012	2013	2012
	Udlån og garantier i mio. kr.	Udlån og garantier i mio. kr.	Udlån og garantier i pct.	Udlån og garantier i pct.
Offentlig	58.240	55.165	2,76%	2,53%
Erhverv:				
Landbrug	92.913	90.856	4,41%	4,17%
Industri	117.360	120.295	5,57%	5,52%
Energiforsyning	39.846	40.959	1,89%	1,88%
Bygge og anlæg	36.862	41.410	1,75%	1,90%
Handel	100.574	102.802	4,77%	4,72%
Transport	61.495	71.321	2,92%	3,27%
Information	13.867	15.372	0,66%	0,71%
Finansiering	593.914	551.492	28,19%	25,30%
Fast ejendom	197.024	240.925	9,35%	11,05%
Øvrige Erhverv	119.905	128.110	5,69%	5,88%
Erhverv i alt:	1.373.759	1.403.542	65,19%	64,38%
Privat	675.166	721.609	32,04%	33,10%

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

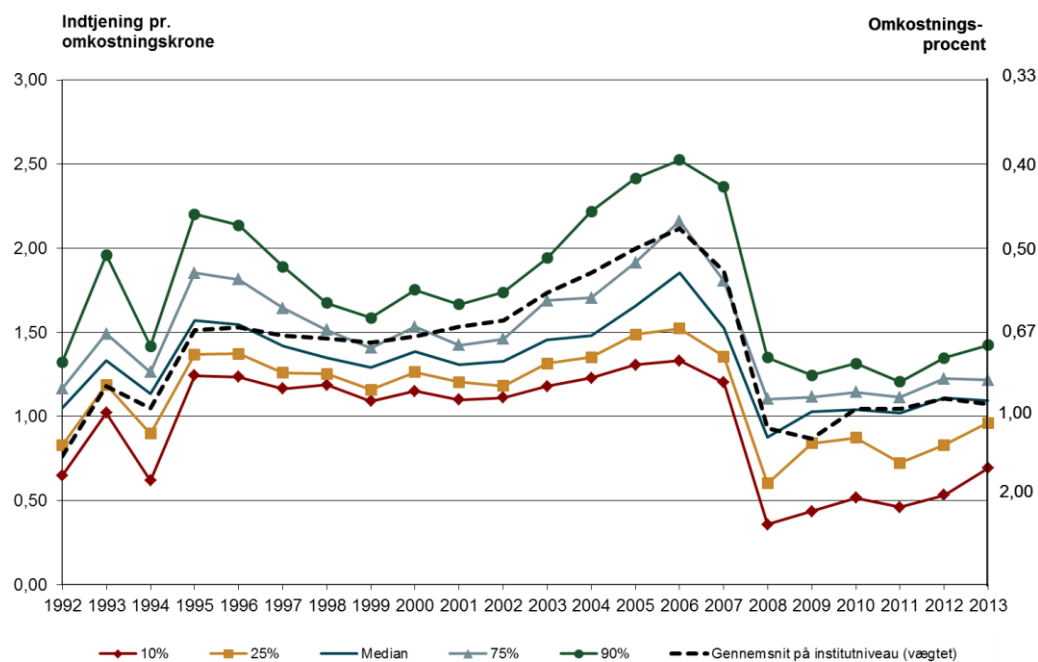
Appendiks 6: Udlån og garantier fordelt på bonitetskategorier, 2013

		Bonitetskategori							
		1	1 året før	2c	2c året før	sum 1+ 2c	sum 1+ 2c året før	2b	2a/3
Samlet	Erhverv	7,9	11,0	2,5	3,8	10,3	14,8	9,2	80,5
	Private	6,5	4,9	2,9	3,3	9,5	8,2	16,6	73,9
	I alt	7,2	8,2	2,5	3,5	9,7	11,7	11,2	79,0
Gruppe 1	Erhverv	3,4	6,1	1,1	2,1	4,5	8,2	7,0	88,5
	Private	6,0	4,5	2,2	2,9	8,3	7,4	13,1	78,6
	I alt	4,0	5,2	1,4	2,3	5,4	7,5	8,6	86,0
Gruppe 2	Erhverv	27,7	23,5	7,2	7,2	34,8	30,6	17,6	47,6
	Private	8,2	7,0	3,2	3,9	11,4	10,9	25,3	63,4
	I alt	20,5	17,9	5,7	6,0	26,2	23,9	20,0	53,7
Gruppe 3	Erhverv	25,9	22,8	10,1	9,6	36,0	32,4	20,0	44,0
	Private	7,6	5,5	6,6	5,0	14,2	10,5	27,3	58,5
	I alt	17,9	15,0	8,5	7,5	26,4	22,5	23,0	50,5
Gruppe 4	Erhverv	13,5	8,8	9,6	7,4	23,0	16,2	19,0	58,0
	Private	8,0	4,3	4,9	4,0	12,9	8,3	20,6	66,5
	I alt	10,0	6,3	6,6	5,5	16,6	11,7	20,0	63,3

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 7: Nøgletalsspredning belyst ved fraktiler

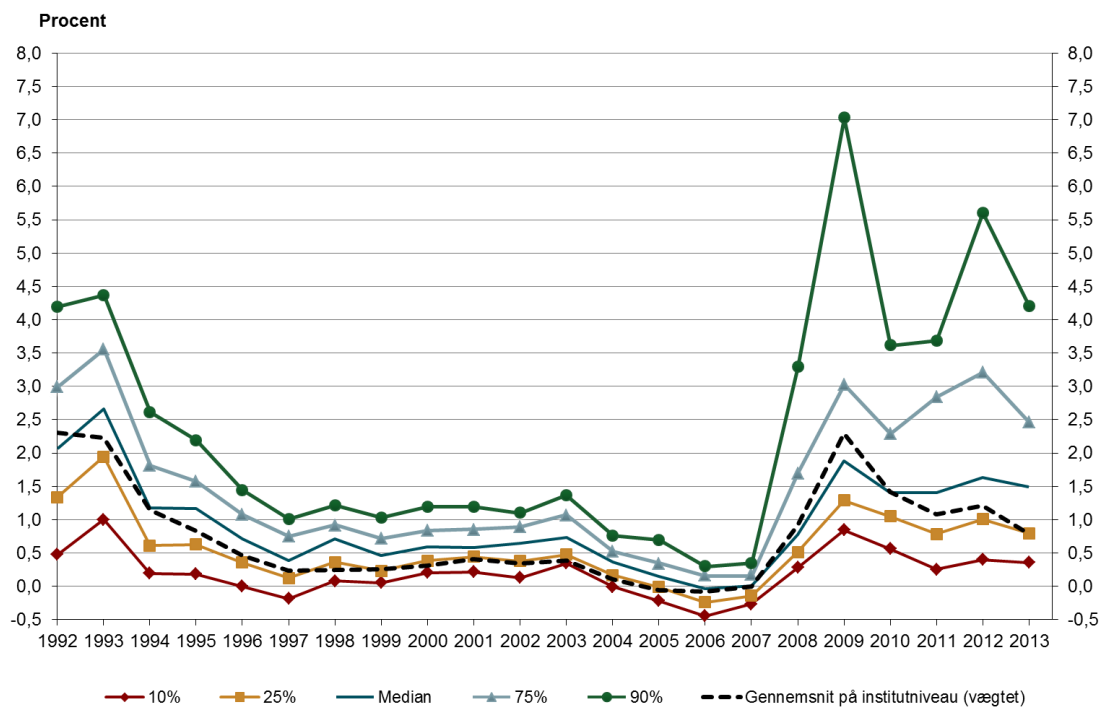
Figur A1: Indtjening pr. omkostningskrone 1992-2013

Anm.: Højre akse viser omkostningsprocenten, som er omkostningskroner pr. indtjent krone. Det er således de samme komponenter, der indgår i beregningen.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Figur A2: Årets nedskrivninger i pct. af udlån og garantier 1992-2013

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Appendiks 8: Størrelsesgruppering af gruppe 1-4 ultimo 2013

FT.nr. Navn		
Gruppe 1 - Arb. kapital over 65 mia. kr.		
2222	Nordea Bank Danmark A/S	
3000	Danske Bank A/S	
7858	Jyske Bank A/S	
8079	Sydbank A/S	
8117	Nykredit Bank A/S	
Institutter i alt: 5		
Gruppe 2 - Arb. kapital over 12 mia. kr.		
522	Sjælland, Sparekassen	7670 Ringkjøbing Landbobank, Aktieselskab
1149	Saxo Bank A/S	7681 Alm. Brand Bank A/S
5301	Arbejdernes Landsbank, Aktieselskab	7730 Vestjysk Bank A/S
5999	Danske Andelskassers Bank A/S	9335 Kronjylland, Sparekassen
9380	Spar Nord Bank A/S	
9686	Den Jyske Sparekasse	
10001	FIH Erhvervsbank A/S	
Institutter i alt: 11		
Gruppe 3 - Arb. kapital over 250 mio. kr.		
400	Lån og Spar Bank A/S	7320 Djurslands Bank A/S
537	Dragsholm Sparekasse	7440 Nørresundby Bank A/S
755	Middelfart Sparekasse	7500 Hvidbjerg Bank Aktieselskab
828	Sparekassen Faaborg A/S	7570 PenSam Bank A/S
844	Fynske Bank A/S	7780 Skjern Bank, Aktieselskabet
847	Rise Spare- og Lånekasse	7890 Salling Bank A/S
1671	Basisbank A/S	7930 Kreditbanken A/S
6060	DiBa Bank A/S	8099 Nordjyske Bank A/S
6140	Møns Bank, A/S	9044 Dronninglund Sparekasse
6160	FS Bank A/S	9070 Sparekassen Vendsyssel
6471	Grønlandsbanken, Aktieselskab	9090 Sparekassen Thy
6482	BRFKredit Bank a/s	9124 Sønderhå-Hørsted Sparekasse
6520	Lollands Bank, Aktieselskab	9133 Frøslev-Møllerup Sparekasse
6771	Lægernes Pensionsbank A/S	9135 Klim Sparekasse
6860	Nordfyns Bank Aktieselskabet	9137 Ekspres Bank A/S
6880	Totalbanken A/S	9212 Hals Sparekasse
7230	Østjysk Bank A/S	9217 Sparekassen Himmerland A/S
9283	Langå Sparekasse	
9312	Sparekassen Balling	
9351	Hobro, Sparekassen	
9354	Rønde og Omegns Sparekasse	
9388	Sparekassen Djursland	
9682	Nr. Nebel og Omegn, Sparekassen for	
9684	Fanø Sparekasse	
9690	Vorbasse-Hejnsvig Sparekasse	
9695	Saxo Privatbank A/S	
9740	Frøs Herreds Sparekasse	
9797	Broager Sparekasse	
9827	Sparekassen Bredebro	
9860	Folkesparekassen	
13080	Frørup Andelskasse	
13290	Andelskassen Fælleskassen	
13330	Slagelse, Andelskassen J.A.K	
13460	Merkur, Den Almennyttige Andelskasse	
Institutter i alt: 51		
Gruppe 4 - Arb. kapital under 250 mio. kr.		
544	Refsnæs Sparekasse	6620 Coop Bank A/S
579	Sparekassen Den lille Bikube	9358 Vistoft Sparekasse
800	Flemløse Sparekasse	9369 Søby-Skader-Halling Sparekasse
1693	PFA Udbetalings Bank	9627 Ulfborg Sparekasse
5125	Leasing Fyn Bank	9629 Stadil Sparekasse
6102	Landbrugets Finansieringsbank (LFB)	9634 Borbjerg Sparekasse
9639	Fjaltring-Trans Sparekasse	
13070	Faster Andelskasse	
13100	Københavns Andelskasse	
13220	Andelskassen OIKOS	
13350	Østervraa, J.A.K. Andelskassen	
13450	Funder Fælleskasse Andelskasse	
Institutter i alt: 18		

Opkøb, fusioner og ophørte institutter i 2013	
Ophørte institutter	Fortsættende institutter
631 Kongsted Sparekasse	6140 Møns Bank, A/S
681 Lolland A/S, Sparekassen	7858 Jyske Bank A/S
6850 Vestfyns Bank	844 Fynske Bank A/S
5201 Amagerbanken af 2011 A/S	Ophørt
6220 Vordingborg Bank	6520 Lollands Bank A/S
8222 BIL Danmark	Filial af Banque Internationale à Luxembourg S.A
8231 FIH Kapital Bank A/S	Ophørt
8269 Carnegie Bank	Filial af Carnegie Investment BANK AB, Sverige
9100 Fjordbank Mors af 2011 A/S	Ophørt
13240 Ebeltoft, Andelskassen J.A.K	9860 Folkesparekassen

Opkøb, fusioner og ophørte institutter i 2014	
Ophørte institutter	Fortsættende institutter
9351 Sparekassen Hobro	9217 Jutlander Bank A/S
6060 DiBa Bank A/S	8079 Sydbank A/S
13450 Funder Fælleskasse Andelskasse	9860 Folkesparekassen

Anm.: Den arbejdende kapital består af: Indlån, udstedte obligationer m.v., efterstillede kapitalindskud og egenkapital.

Kilde: Finanstilsynet.

Appendiks 9: Ordliste

Før CRD IV/CRR, jf. lov om finansiell virksomhed indtil 31. marts 2014	Efter CRD IV/CRR, jf. § 5, stk. 6 i lov om finansiell virksomhed fra 31. marts 2014	CRR (Engelsk)
Basiskapital	Kapitalgrundlag, jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 6	Own funds, jf. CRR artikel 4, stk. 1, nr. 118
Egentlig kernekapital	Egentlig kernekapital, jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 7	Common Equity Tier 1 capital (CET1), jf. CRR artikel 26
Hybrid kernekapital	Hybrid kernekapital, jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 10	Additional Tier 1 capital, jf. CRR artikel 61
Kernekapital	Kernekapital jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 8	Tier 1 capital, jf. CRR artikel 25
Supplerende kapital	Supplerende kapital jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 9	Tier 2 capital, jf. CRR artikel 71
Ansvarlig lånekapital	Supplerende kapitalinstrumenter jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 12	Tier 2 instruments, jf. CRR artikel 63
Risikovægtede poster	Den samlede risikoeksponering jf. FiL § 5, stk. 6, nr. 16	Total risk exposure (amount), jf. CRR artikel 92, stk. 3